

PRAŽSKÁ EVVOLUCE

magazín o ekovýchově v Praze
3 / 2016

rozhovor:
Jan Andreska: Environmentální
výchova třetího věku 4/

Jan Krajhanzl
Jak se s lidmi bavit o ochraně
přírody 7/

Ekologická
výchova v Praze

ÚVODNÍK

Vysoká škola není pro mladý!

Studenti Univerzity třetí věku studují rádi, protože sami chtějí. Jan Andreska to v rozhovoru pro Pražskou EVVOLuci líčí barvitě. A já mohu jeho zkušenost pedagoga doložit vlastní zkušeností studenta.

Těžko to před laskavými čtenáři skrýt, ale i já jsem vystudovat vysokou školu. A osud tomu chtěl, že jsem studoval při zaměstnání. Jak to jen šlo. Bakaláře kombinovaně, magistra denně – ale při práci. Protože jsem chtěl (tedy, moje žena chtěla, abych chtěl (což je to samé)). Čili motivace veliká.

A často, když jsem se setkal běžnými studenty, jsem byl překvapený jejich neskrývanou otráveností. Z toho, že je zase nějaká přednáška. Že se po nich zase chce nějaká seminární práce. A byly vůbec nejradši, když se vyučující někde zasekl a do výuky přišel pozdě nebo vůbec.

Z toho jsem já naopak úplně šlel. To jsem klidně mohl zůstat v práci a nemusel jsem si to pak napracovávat po nocích a víkendech! Honem, ať už tu vyučující je!

Minule jsem se tu srdnatě pustil do rušení lesních školek. Já bych v tomto svém pokrokovém působení na náš školský systém s dovolením pokračoval.

Já bych těm unuděným denním studentům denní studium na vysokých školách zrušil. Vždyť proč je chudáčky trápit? Ať si hezky zestárnou a studují až jako senioři, kdy budou studovat rádi, protože budou sami chtít.

Martin Mach Ondřej,
bývalý pracující student a budoucí senior.

Pražská EVVOLuce

3 / 2016

Pro hlavní město Prahu 9. 12. 2016 vydal BEZK, z. s.

BEZK

Letohradská 17

170 00 Praha 7

233 381 546

www.bezk.cz

redakce@prazskaevvoluce.cz

www.prazskaevvoluce.cz

Vydání připravil: Martin Mach Ondřej

Grafický návrh a sazba: Matouš Mihaliček

Foto na titulní straně: Halasi Zsolt / halfoto.hu

OBSAH

4/

Rozhovor

Jan Andreska: Environmentální výchova
třetího věku

7/

Jan Krajhanzl

Dvanáct tipů, jak se s lidmi bavit o ochraně
životního prostředí a přírody

12/

Petra Fišerová

Environmentální programy
nejsou jen pro děti

15/

Martin Mach Ondřej

Bydlet v zeleni a mít se dobře

17/

Petr Kolomazník

Tajemné sovy pro seniory

20/

Zuzana Hanušová

Dobrovolnictví není jen práce zdarma

22/

Jana Dlouhá a kol.

Tradiční řemesla: Vztah k přírodě
a lidská práce

26/

Jan Moravec

Petřín – příroda v centru velkoměsta

31/

Aleš Rudl

Za pozoruhodnými stromy Petřína

34/

Aleš Rudl

Proč se stromy ukládají k odpočinku?

37/

Zdeňka Černá a Michaela Slussareff

Aplikace, které baví a vzdělávají

40/

Co se děje v...

52/

Zajímavé knihy

54/

Kalendář akcí

56/

Vybrané pražské projekty a aktivity
v oblasti EVVO

Jan Andreska: Environmentální výchova třetího věku

Environmentální výchovu si mnozí z nás tradičně spojují s dětmi, žáky a středoškolskými studenty, popřípadě s jejich učiteli. Ale environmentální vzdělávání by mělo být širší a mělo by zasahovat celou populaci, a to včetně nejstarší věkové skupiny. Jan Andreska se dlouhodobě věnuje seniorům v rámci Univerzity třetího věku. Jeho poznatky jsou cenné.

Co je to Univerzita třetího věku?

Univerzita třetího věku (U3V) je specifickým programem celoživotního vzdělávání. Jejím základním posláním je zpřístupnění vědeckých poznatků a odborných dovedností osobám v seniorském věku. Aktivní senioři tak mají možnost studovat obor, o který mají zájem, a který z nejrůznějších důvodů nestudovali. A často si tak mohou splnit životní sny.

Model U3V jsme převzali ze zahraničí. V českém prostředí došlo k založení první U3V v roce 1986 v Olomouci a krátce poté na

1. Lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Po roce 2000 vznikaly U3V jedna za druhou a v současnosti tuto možnost nabízí většina českých veřejných vysokých škol. V každém kraji České republiky působí dnes minimálně jedna univerzita třetího věku.

U3V má také výraznou sociální funkci a motivuje seniory k další aktivitě a udržuje je v dobré psychické a fyzické kondici. Zažil jsem opakovaně, že studenti spolu začali trávit i volný čas, chodit do kaváren, jezdit na společné výlety a dovolené, včetně zahraničních. U3V sbližuje lidi stejného věku a zájmů.

Jak dlouho učíš na Univerzitě třetího věku? A jaké předměty?

V U3V učím deset let. Můj předmět pro U3V se jmenuje Zoologie a botanika v exkurzní praxi. Je to dvousemestrální nebo čtyřsemestrální předmět. Jeho výuka probíhá o víkendech. Na podzim a na jaře je realizována formou exkurzí, v zimě se obvykle přednáší.

Jan Andreska a užovka hladká.
Foto: Archiv Jana Andresky.

V rámci exkurzí navštěvujeme například trojné body, tedy místa, kde se stýkají hranice tří států. V České republice máme taková místa čtyři. Jsou to zpravidla místa dosti odlehlá, se zajímavou a zachovalou přírodou. Některé exkurze jsou koncipovány jako vícedenní a někdy dokonce i zahraniční.

Přednášky přednáším sám nebo na ně zvou erudované odborníky a moderuji následnou diskusi.

Jakým způsobem začleňuješ environmentální výchovu?

Téma environmentálního vzdělávání a výchovy samozřejmě zcela přirozeně začleňuji do jednotlivých exkurzí nebo přednášek. Bez toho to dnes ani nejde. Nebo já to spíš jinak neumím. Příležitosti k environmentální osvětě jsou všude. Ať už se jedná o ochranu druhů, ekosystémů nebo managementu ochrany přírody a krajiny.

Ovšem je třeba říci, že starší generaci nelze „utáhnout na niti“. Jsou to lidé s velkou životní zkušeností, kteří se nebojí vyjadřovat vlastní názory. Není možné je obalamutit nějakou propagandou nebo frázemi.

Všechno, co jim vyučující řekne, kriticky hodnotí. Svou roli samozřejmě hraje i to, že se U3V zúčastňují i vysokoškolsky vzdělaní lidé, absolventi různých oborů. Ti pak daný

Foto: Vilém Kajer

problém nahlíží z různých úhlů pohledu a vyučující na to musí být připraven.

A po pravdě, často se mi stane, že na přednášce musím studentovi na jeho dotaz odpovět: „Nevím, odpověď si připravím do dalšího setkání.“

Jaké volíš didaktické metody?

Využívám hodně příklady, případové studie, modelové organismy a jejich příběhy. Často narážíme na různých lokalitách na kolizi ochrany přírody s běžným životem a hledáme

Splnit si životní sny. Jan Andreska (v kostkované košili) se svými posluchačkami.

různá řešení z různých úhlů pohledu, rozeberáme strategie vedoucí k nejefektivnějšímu řešení environmentálních konfliktů.

Někdy se snažím studenty dovést k tomu, že hodnotí nebo i přehodnotí své dosavadní představy. Například na přednášce o CHKO Brdy představil Ondřej Sedláček koncept, ve kterém je průjezd různou, zejména těžkou technikou hodnocen jako pozitivní zásah do krajiny, protože zvyšuje druhovou pestrost.

Foto: Vilém Kajer

Jan Andreska a „polní“ výklad.

Toto téma je velice kontroverzní, protože v české společnosti převládá konzervativní pohled na ochranu přírody a lidé proto obvykle chápou průjezd tanků, vykácení stromů a nebo sešlapání půdy jako něco zásadně negativního. Ale ve skutečnosti je to tak, že právě narušování krajiny, například právě armádou, může být významným činitelem pro její diverzitu. Na mnoha územích, která armáda opustila, dnes dochází k mizení vzácných druhů rostlin i živočichů a management ochrany přírody, který by navrhoval náhradní aktivity, bude řada laiků považovat za ztělesněné zlo.

Jaké konkrétní modelové druhy používáš pro demonstraci ekologických souvislostí?

Především velké savce – medvěda, vlka nebo losa. A dále takzvané navrátilce do naší přírody, například bobra a lososa.

Vlastně právě skutečnost, že o daném druhu přednáším na U3V a musel jsem si na přednášky dobře připravit podklady a zodpovídat dotazy, často stála u zrodu odborného článku nebo vědecké publikace na dané téma.

Mohl bys popsat hlavní rozdíly mezi studenty denního studia a studenty U3V?

Studenti U3V studují zásadně dobrovolně. Jejich motivace je vysoká, studium je baví a na přednáškách se soustředí, kladou zvědavé otázky a spolupracují a zadanou práci obvykle plní radostně. Naproti tomu mnozí denní studenti studují spíše pro to, aby naplnili jistá rodičovská očekávání, a jejich motivace se často nezdá být náležitě vysoká.

V poslední době si uvědomuji skutečnost, že je výhodné exkurzi na nové místo realizovat nejprve se studenty U3V a pak teprve se studenty denními. Studenti U3V mi ji totiž pomáhají svými dotazy a reakcemi dotáhnout do dokonalejší podoby.

Své působení na U3V pokládám za jeden z neúspěšnějších životních projektů. Za něco, co skutečně plnilo a plní svůj předpokládaný smysl.

Rozhovor vedla PhDr. Kateřina Jančaříková, Ph.D.

Ing. Jan Andreska, Ph.D. absolvoval lesnickou fakultu VŠZ v Brně a následně pracoval u státu ochrany přírody. Od roku 1997 vyučuje zoologii obratlovců na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Jan Andreska se zabývá průnikem biologie, ekologie a historie.

Jan Krajhanzl

Dvanáct tipů, jak se s lidmi bavit o ochraně životního prostředí a přírody

Foto: University of Michigan School of Natural Resources & Environment / Flickr. Licence: CC BY.

Jak často slyším od lidí z praxe, oslovit veřejnost s ochranou přírody a životního prostředí není snadné. Proč? Jen si to krátce připomeňme: Snažíme se veřejnost upozornit na problémy, které většina z nich na vlastní oči nikdy neviděla, nebere je dost vážně nebo jim prostě nerozumí. Zkoušíme veřejnost korektně a věcně přesvědčit o rozumnosti kroků, kolem kterých bouří spousta emocí a které jsou zároveň skrz naskrz zpolitizované všemi, kteří před pár lety zjistili, že odpor vůči ekologii přináší politické body. A konečně se také pokoušíme veřejnost povzbudit, aby řešení environmentálních problémů něco obětovali, svou vlastní energii, čas, pohodlí nebo peníze – a raději si přitom nevšíмали těch, kteří nejen že se do řešení problémů nezapojí, ale ještě je zhoršují.

Uznávám, že to není příliš radostná bilance. Jsou tu však i světlejší stránky komunikace s veřejností v této oblasti: máloco v lidech vyvolává tak příjemné pocity jako příroda a máloco vyvolává takovou sympatii jako zvířata (kromě hospodářských, s nimi je to složitější). Zároveň máloco je tak objektivně důležité pro náš život – pro naše zdraví, naši spokojenost, náš volný čas, pro naši ekonomickou situaci, a dokonce – pozor, nepříjemná pravda – i pro naše přežití.

Už jen proto cítíme, že komunikaci ochrany přírody a životního prostředí nemůžeme vzdát – vždyť málokterý z environmentálních

problémů je řešitelný bez komunikace s lidmi. Mluvit s veřejností o „zelených“ tématech není jednoduché, ale zkušenosti praktiků z celého světa ukazují, že to jde: jen je klíčové porozumět tomu, jak lidé přemýšlejí, jak environmentální témata prožívají, jak a proč se chovají. Stejně tak je dobré pozorně si všimnout, jaké způsoby komunikace „zelených témat“ s veřejností škodí a jaké pomáhají. Tady je – alespoň ve stručnosti – pár zásad, které se v komunikaci ochrany přírody a životního prostředí osvědčují.

Budte srozumitelní a čitelní.

Foto: Jan Skalík / Cvaklo.to

1. Ujasněme si, co je přesně naším cílem: Rozmysleme si důkladně, co chceme lidem sdělit a jaký efekt očekáváme, že naše sdělení bude mít. Budme konkrétní a promysleme si to prosím kriticky, protože nelze například realisticky očekávat, že by někdo po shlédnutí 30vteřinového osvětového spotu s vtipnými animovanými postavkami přestal

topit v domácím kotli PET lahvemi. Můžeme být smělí, ale nebudme naivní.

2. Nepřesvědčujeme přesvědčené: Při hledání té správné cílové skupiny je zbytečné oslovovat všechny, kteří sami od sebe dělají to, o co je vlastně chceme požádat. Většinou to znamená odolat pokušení oslovit lidi, kteří jsou nám podobní: podobně myslí, podobně se chovají, mají podobný vkus.

3. Poznejme svoji cílovou skupinu: Najdeme si svoji cílovou skupinu, kterou dokáže naše sdělení povzbudit k aktivitě příznivé pro přírodu a životní prostředí. A zkusme ji co nejlépe poznat – například co je pro ni v životě stěžejní, co se jí líbí a co se jí nelíbí, čemu a komu věří, jak vnímá otázky životního prostředí. Čím lépe své skupině porozumíme, tím lépe ji dokážeme oslovit.

4. Hledejme, co nás s cílovou skupinou spojuje: Budme věrní svým zásadám a přitom otevření cílové skupině. Znamená to odolat sektářství, kdy cílové skupině vnucujeme vše „po našem“ (včetně našich oblíbených barev, hesel, symbolů, osobních motivací), a zároveň se vyhnout podbíživosti, kdy se snažíme zavděčit svým posluchačům za každou cenu. Dobré je ujasnit si, co je pro nás klíčové – a možná zjistíme, že sice nejsme ochotní získávat sympatie cílové skupiny lacinými vtipky nebo odbornými polopravdami, ale jsme ochotní hledat jiné způsoby vyprávění o naší

problematicke, třeba s použitím nových motivů, slov a grafiky. Jde o to najít náš průnik s cílovou skupinou, průnik, který bude mostem mezi tím, kým jsme my a kým je cílová skupina.

5. Promysleme si, co můžeme lidem nabídnout: Protože ne každému tluče srdce zeleně, zamysleme se, co jiného můžeme lidem nabídnout než jen morální odpovědnost spojenou s ekologicky motivovaným odříkáním. Co třeba zábavný program pro děti na Dni Země? Bližší poznání sousedů při přípravě komunitního projektu? Úsporu pro domácí rozpočet při instalaci nových oken v domě?

6. Zjistěme, co lidem v odpovědném chování brání: Pokud někdo něco nedělá, nemusí to být nedostatkem motivace, můžou ho odrazovat překážky. Ty mohou být různé: časové, ekonomické, sociální („co si o mě lidé pomyslí, když...?“), dovednostní („nevím, jak na to“ nebo „tohle nedokážu!“), překážkou může být i pohodlnost nebo zdraví. Motivované skupině často pomůže, pokud jim některé překážky odstraníme (například institucionální, ekonomické aj.) a usnadníme jim tím cestu k odpovědnému chování. Může to spočívat v něčem tak jednoduchém jako je uživatelsky příjemná webová stránka pro vyhledání noviněk o komunitní participaci nebo rozmístění kontejnerů na tříděný odpad pár desítek kroků od obytných domů.

7. Neutopme lidi v informacích: Obecně jsou informace v osvětě neuvěřitelně přeceňované – všichni víme, že bychom měli jíst zdravě a cvičit, přesto to mnoho z nás nedělá. V dnešním informačním smogu je užitečná informační střídmost, tedy v tomto případě výběr těch informací, které jsou pro odpovědné chování veřejnosti k životnímu prostředí zcela nezbytné. Ano, můžeme jim zároveň s tím ukázat, kde najdou doplňující informace, ale neměli bychom jimi veřejnost zahltit bez varování. Čistíme si zuby,

Celá řada environmentálních problémů není od nás dobře patrná. Na snímku vykácený deštný prales, na jehož místě vznikne plantáž palmy olejné.

*Foto: Rainforest Action Network / Flickr.
Licence: CC BY-NC.*

a přesto málokdo umí nakreslit anatomický řez lidským zubem; řídíme auto, a přesto málokdo umí popsat, co má v moderním autě pod kapotou. Podobně aby člověk třídil odpad, kompostoval, dával přednost veřejné

dopravě nebo cyklistice, nemusíme se z něj snažit udělat vystudovaného ekologa. Když je někdo motivovaný, většinou postačí praktické informace. A kdo motivovaný není, tomu většinou informace – ani kvanta informací – nepomůžou.

8. Zviditelňujeme neviditelné: Mnoho problémů prostředí česká veřejnost na vlastní oči nevidí. Jsou geograficky daleko (kácení tropických pralesů), časově daleko (zatopení evropských přístavů stoupající hladinou moře), jsou ukryté v průmyslových provozech (velkochovy, chemičky) nebo zkrátka lidským okem neviditelné (toxiny v prostředí). Pokud nechceme skončit jen u řešení odpadků (které veřejnost na vlastní oči vidí a považuje je proto za jeden z největších problémů životního prostředí), je užitečné vše neviditelné cíleně zviditelňovat. Názornými fotografiemi a filmy, nebo vhodnými přirovnáními, příklady a příběhy.

9. Překládáme do lidštiny velká i malá čísla: Lidská mysl má potíže, když si má představit – nebo přímo prožít – skutečnosti, která vyjadřují velká nebo malá čísla. Jen si zkuste živě představit megawatty spotřeby energie, hektary káceného lesa, tuny odpadů, koncentraci CO₂ v ppm nebo tisíce obětí znečištění ovzduší. Proto je užitečné „překládat“ posluchačům čísla na skutečnosti, které si umí představit – například prostřednictvím metafor („deštné pralesy v Jižní Americe mizí

rychlostí jednoho fotbalového hřiště za vteřinu“), praktických příkladů („každý den vám špatnou izolací domu uniká energie v celkové hodnotě 150 Kč“) nebo příběhů („paní Obuči se narodila ve Fukušimě, když došlo k havárii, bylo jí 86 let“).

10. Nestrašme, neobviňujeme: Kdo lidi straší špatně řešitelnými problémy, kdo lidi obviňuje, od toho se lidé odvrací. Co na tom, že se to týká záchrany planety: čím silnější pocit ohrožení v lidech vyvoláme – třeba strachem z budoucnosti nebo pocitu viny za ničení přírody, tím je větší pravděpodobnost, že si lidé naše povídání vytěsní, zracionalizují, zbagatelizují apod. Občas se však při komunikaci s veřejností nevyhneme povídání o environmentálních problémech a hrozbách. Pokud nechceme, aby před ním lidé opět strčili hlavu do písku, je dobré nabídnout lidem nějakou realistickou možnost, jak se oni sami mohou konkrétně zapojit do řešení tohoto problému. Čím praktičtější bude náš návrh, tím větší je šance, že lidé odolají pokušení náš problém hodit za hlavu a začnou se jím opravdu zabývat.

11. Nepodceňujeme formu: Všechny, kteří při komunikaci s veřejností považují za rozhodující přesné informace a promyšlené argumenty, nejspíš zklamou: někdy se lidé nerozhodují podle toho, jak kvalitní je obsah našeho sdělení. Jak ukazuje sociální psychologie, zejména ti, kteří nejsou příliš

*Dejte si záležet jak na obsahu, tak i na formě.
Foto: Erich Ferdinand / Flickr. Licence: CC BY.*

přemýšliví, o tématu mnoho nevědí nebo mu zrovna nevěnují dostatek pozornosti, si při setkání s námi budou dělat názor podle jiných věcí: podle tónu našeho hlasu, podle volby našich slov, podle vzhledu, podle atraktivnosti a srozumitelnosti připravených materiálů, prostě podle všech těch dojmů kolem. Neznamená to zahodit kvalitní obsah a vsadit na perfektní formu – mnohem lepší je věnovat pozornost obsahu i formě, obojí stojí za to.

12. Učme se z úspěchů i chyb: Průběžně se zamýšlejme, v čem se nám naše komunikace s veřejností daří a v čem nedaří. Vyhodnocujeme si na konci projektů, jaké cíle naše komunikace s veřejností naplnila a jaké ne. Hledejme příčiny, proč tomu tak je. Vyměňujeme si zkušenosti, učme se z dobré praxe i omylů ostatních. Žádný učený z nebe nespadl, a zvlášť to platí v této oblasti, která nemá v České republice dlouhou tradici – průběžně se učíme všichni. Nevadí, že děláme chyby – jen je škoda, když chyby opakujeme.

Jakkoliv jsou tyto zásady založené na zkušenostech lidí z celého světa a výsledcích řady výzkumů, ani ony si nečiní nárok na neomylnost. Není to dogma, navíc prostor jednoho článku není velký. Berme prosím uvedené body jako tipy, které mohou být při komunikaci „zelených“ témat s veřejností užitečné. O každé ze zásad by se nicméně dalo dlouho povídat a stejně dlouho diskutovat.

Uvidíte sami, co vám bude fungovat. Možná vám v tomto stručném přehledu i některé zásady chybí. Pak neváhejte a zásady doplňujte a upravujte, diskutujte o nich se svými kolegy a kolegyněmi. Podstatné není, jaké zásady nakonec budou „ty vaše“, ale že o komunikaci s veřejností o ochraně přírody a životního prostředí přemýšlíme. Že při komunikaci bereme v úvahu, jak lidé myslí, prožívají a chovají se, že o naši komunikaci přemýšlíme kriticky a realisticky, zároveň eticky a tvořivě. Držím palce, ať se to daří.

Berte uvedené rady jako tipy, ne jako dogma.

Foto: Erich Ferdinand / Flickr. Licence: CC BY.

PhDr. Jan Krajhanzl, Ph.D. je sociální psycholog. Zabývá se ekopsychologií a environmentální komunikací. Provozuje portál www.ekopsychologie.cz.

Petra Fišerová

Environmentální programy nejsou jen pro děti

Velkou část environmentálních programů, které jako středisko Ekologická výchova Lesů hl. m. Prahy v průběhu celého roku připravujeme, zaměřujeme především na nejmladší generaci Pražanů – na žáky mateřských a základních škol. Prostřednictvím zážitků přímo v terénu jim pomáháme objevovat jejich vlastní vztah k okolí, k životnímu prostředí a k jeho přírodnímu bohatství. Z našich veřejných akcí, které navštěvují celé rodiny, ale máme zkušenosti také s dospělými diváky a posluchači, přímo pro dospělé

navíc organizujeme exkurze či speciální dobrovolnické dny v naší Záchrané stanici hl. m. Prahy pro volně žijící živočichy nebo v lesních zookoutcích, které naše organizace spravuje. Velmi pozitivní ohlasy získáváme také od seniorů, pro které pořádáme tematické besedy, přednášky a výpravy do pražské přírody.

Při plánování i samotné realizaci programu vždy zohledňujeme potřeby, preference i možnosti účastníků, které se s věkem samozřejmě proměňují. Seniori bývají velmi

Společná výroba krmítek.

Foto: Archiv LHMP

vděční a milí posluchači, jsou zvědaví a ukáznění, jejich rozpoložení však mohou snadno ovlivnit například rodinné problémy, únava či zdravotní a jiná omezení, s nimiž se někteří denně potýkají. Samotnému programu proto musí předcházet velmi pečlivá a detailní příprava tak, aby lektor na místě dokázal vytvořit přátelskou a bezpečnou atmosféru vzájemného porozumění a eliminovat

veškeré nepříjemné náhlé změny, chaos či příliš velká překvapení. Malý dáreček jako upomínku na odpoledne, které s vámi strávili, ale senioři určitě přivítají.

Pocit jistoty a bezpečí je pro starší lidi velmi důležitý a je třeba na něj při plánování scénáře programu vždy pamatovat. Zvláště tehdy, má-li jít o program terénní, se lektor musí předem důkladně seznámit s fyzickými možnostmi účastníků, aby mohl vybrat adekvátní trasu, která bude zahrnovat místa na odpočinek a ideálně také sociální zařízení či občerstvení. Stejně tak i výběr jednotlivých aktivit musí respektovat možnosti seniorů a brát ohled například na omezení smyslového vnímání (částečná ztráta zraku či sluchu) u některých z nich. Právě z toho důvodu zásadně nezařazujeme aktivity, při nichž se oči zavážou šátkem. Pro většinu seniorů je ztráta orientace nepříjemný pocit.

Podle našich zkušeností u seniorského publika velmi dobře obstály některé naše programy určené do učebny či společenské místnosti, jejichž základem je poutavá interaktivní prezentace, například Povídání o býložravé i masožravé lesní zvěři či Povídání o myslivosti. Velký zájem vyvolává také téma včelaření a svět včel, který divákům poodhalujeme díky mobilnímu prosklenému úlu i oblíbené ochutnávce medu z našich včelnic v pražských lesích. Senioři s námi již absolvovali také některé terénní programy,

putovali s námi Po stopách lesní zvěře a někteří se nezalekli ani večerních výprav za pražskými netopýry. A v loňském roce za námi dorazila skupinka seniorů dokonce až z Francie: Kolegové lesníci se přijeli podívat, jak Lesy hl. m. Prahy hospodaří v pražských lesích a parcích.

Jak příroda dokáže sblížovat, překlenout generační rozdíly a propojit zkušenost s nadšením, ukázal například mimořádný projekt

Návštěva v zookoutku Malá Chuchle, program Lesní zvěř.

Foto: Archiv LHMP

Základní školy sv. Voršily a komunitního centra Prahy 3 Armády spásy, do nějž jsme se mohli zapojit. Pro žáky ze školy a pro skupinu senierek z komunitního centra jsme uspořádali dva společné programy. V rámci programu Ptačí svět spolu ve škole po skupinkách vyráběli krmítka pro ptačí pěvce,

Přednáška Ptačí svět – opět ve škole.

Foto: Archiv LHMP

terénní program Lesní zvěř je pak zavedl do zookoutku v Malé Chuchli, kde se seznámili se zvířecími obyvateli, společně odlévali stopy zvěře nebo poznávali paroží a srst konkrétních zvířat. Z téže myšlenky propojení různých generací vznikl také čtenářský projekt Mateřské školy Klánovice, na němž se rovněž s radostí podílíme. Senioři se tu proměňují v kouzelné dědečky a babičky, kteří

dětem předčítají pohádku, která tematicky uvádí navazující aktivity.

V budoucnu bychom v programech pro seniory rádi pokračovali a ještě rozvinuli naši nabídku. V příštím roce máme v plánu zapojit seniory do projektu Kamarád ježek, který jsme loni odstartovali v pražských školách. Projekt dětem umožňuje vyzkoušet si roli

ježčího ošetřovatele a po celou zimu se ve třídě starat o malého ježka ze Záchranne stanice hl. m. Prahy pro volně žijící živočichy, který by mrazivé zimní měsíce venku sám nepřečkal. Podobnou spolupráci jako se školami bychom v příštím roce rádi navázali také s domovy pro seniory.

Ačkoli základem všech našich programů pro účastníky nejrozumnějších věkových kategorií je environmentální vzdělávání a osvěta, programů pro seniory si velmi vážíme i jako příležitosti pro společné setkávání a sdílení životních příběhů, zkušeností a zážitků. Naši lektori se proto vždy snaží každému účastníkovi programu věnovat potřebný prostor a díl své pozornosti. Většina z nich oceňuje již samotný zájem druhého člověka a možnost si popovídat. Společný hovor přináší nové podněty a témata a může vyvolat i úplně nový pozitivní životní impuls, který dalece přesáhne jedno environmentálně zaměřené odpoledne.

Ing. Petra Fišerová pracuje ve Středisku ekologické výchovy Lesy hl. m. Prahy.

Martin Mach Ondřej

Bydlet v zeleni a mít se dobře

Trápí nás obezita, diabetes, kardiovaskulární nemoci. 27 procent dospělých Evropanů trpí duševní poruchou. 93 milionů lidí. Podle architektky Cathariny Ward Thompsonové z Edinburské univerzity na to má vliv nedostatek zeleně ve městech, ve kterých žijeme.

„Z výzkumu v Japonsku, Kanadě a Velké Británii vyplývá, že pokud máte ve svém okolí dostatek zeleně a vodních ploch, pak budete žít déle a budete mít menší riziko kardiovaskulárních chorob,“ říká Thompsonová.

Ne každý má ale možnost žít v blízkosti zeleně. A nijak překvapivě má nedostatek zeleně horší dopad na chudé lidi.

Zeleň je pro lidi důležitá v tom, že si v ní mohou odpočinout, polevit ve své pozornosti.

Foto: Sigfrid Lundberg / Flickr. Licence: CC BY-SA.

„Když se pohybujete po rušné ulici, přecházíte silnici, vyžaduje to vaši pozornost – a to člověka vyčerpává. Pobyt v přírodě, v parku, pohled do zeleně či na hladinu rybníka uklidňuje, je možné svou pozornost uvolnit. A to má pozitivní vliv na náš imunitní systém,“ říká Catharina Ward Thompsonová.

Z výzkumů dále vyplývá, že pokud staří lidé žijí 10 minut chůze od přírody, pak jsou dvakrát více spokojeni se svým životem než ti, kteří bydlí dál. A platí, že pokud alespoň jednou týdně navštíví přírodu, snižují tím na polovinu riziko mentálních nemocí.

„Lidé pocítují újmu, pokud v jejich okolí mizí zeleň. Naopak pokud je v jejich okolí zeleň, mají větší snahu se zapojit do dění v komunitě, cítí se více odpovědní za své okolí,“ popisuje přínosy zeleně na lidi.

Vcelku známý je vliv zeleně na zlepšení kvality ovzduší, stromy a keře slouží jako filtry prachu a znečišťujících látek. Stromy také fungují jako lokální klimatizace, odparem vody snižují teplotu svého okolí a poskytují stín.

„Zeleň má pozitivní vliv i na deprivované lidi, například na dlouhodobě nezaměstnané. Pomáhá jim lépe zvládat těžkou životní situaci,“ dodává Thompsonová.

Pro zdraví lidí je podle ní důležité, aby ve svém okolí měli snadno dostupnou zeleň. Zeleň, která je dobře vidět z domova nebo při krátké procházce. „Je to důležité pro dobrou náladu, zvládání stresu a duševní odpočinek. Minimální vzdálenost pro každého obyvatele k zeleni by měla být 5 minut chůze,“ uzavírá krajinná architektka Catharina Ward Thompsonová.

Mám plán: budeme chodit ven a přežijeme ty mladý, co sedí doma u tabletu.

*Foto: World Bank Photo Collection / Flickr.
Licence: CC BY-NC-ND.*

Text je převzatý ze serveru Ekolist.cz.

Máte ve svém okolí přírodu? Budete žít déle.

Foto: Borya / Flickr. Licence: CC BY-SA.

Martin Mach Ondřej vystudoval Sociální a kulturní ekologii na Univerzitě Karlově. Je šéfredaktorem serveru Ekolist.cz a magazínu Pražská EVVolute.

Petr Kolomazník

Tajemné sovy pro seniory

Záchranná stanice pro volně žijící živočichy Penthea, z. s. sídlící v Praze 12 – Cholupicích už dlouhou dobu prezentuje svoji činnost na základních, mateřských školách a také na víceletých gymnáziích prostřednictvím celkem devíti programů. Letos poprvé jeden z nich, nazvaný „Tajemné sovy“, uvidí i senioři v domovech seniorů a v klubech seniorů.

Proč právě tento program pro seniory? Sovy jsou od dávných věků středem pozornosti lidí, a to zejména pro jejich tajemný noční způsob života. Mají nápadně tichý let, pohybují se jako duchové, často obývají staré opuštěné budovy, kostely, hřbitovy, zemědělská stavení, řada z nich vydává přímo strašidelné zvuky. To vše dalo vzniknout mnoha pověrám, například o poslechu neštěstí nebo přímo smrti, o strašidlech v budovách. Pro mnohé národy jsou symbolem moudrosti, pro jiné národy spíše hlouposti.

Občas se vyskytují v komínech a lidé věří, že do komínů spadly. Mnoho lidí se domnívá, že jako noční tvorové ve dne nevidí. Od mládí se také všichni učíme, že sovy houkají. Tyto zažitě pověry a nepravdy ovlivňovaly chování lidí k těmto úžasným tvorům, většinou se jich báli. Program má přiblížit způsob života různých druhů sov žijících na našem území, vysvětlit, jak mnohé pověry vznikly, pochopit, jak důležitá je jejich funkce v ekosystému při udržování rovnováhy. Mnohé z nich patří ke kriticky ohroženým druhům, součástí

Středem pozornosti je puštík obecný jménem Rozinka.

Foto: Penthea

programu je i osvětlení, jak fungují záchranné projekty na podporu populací ve volné přírodě.

Sovy jsou natolik typické, že si je málokdo splete s jiným ptákem. Mají celkem jednotné zabarvení perí, velké oči, výrazný lem kolem obličejové zarážky, řada z nich má na hlavě

vztyčená peříčka. Jsou to noční živočichové, kteří jsou na život v tomto prostředí velmi dokonale uzpůsobeni. Mají vynikající smysly, které používají k získávání potravy v noci, kdy jim žádný jiný ptačí lovec nekonkuruje. Patří k výkonným lovcům, i když většina z nich se živí lovem hlodavců. Na celém světě žije kolem 130 druhů sov, v naší republice se jich vyskytuje 10.

Naši nejběžnější sovou je puštík obecný. Obývá lesy a parky se vzrostlými stromy, kde hnízdí v dutinách, vylomených větvích. V Praze se vyskytuje ve většině velkých parků a lesoparků. Puštík je jedna z mála skutečně hezky melodicky houkajících sov. Ovšem pouze velice krátce časně z jara, po zbytek roku ani nehoukne.

Za další sovou vyrazíme do vesnic. Zde žije ve stodolách, kostelích či opuštěných domech velmi nápadná sova pálená. V důsledku intenzivního zemědělství se stala vzácnou, v celé České republice zbývá několik stovek párů. Má velmi výrazný obličej, tzv. závoj, který slouží sovám jako uši. Sluch je pro sovy tím nejdůležitějším smyslem. Hlas sovy pálené je děsivý skřek.

Ve vesnicích žije od nepaměti ještě jedna sova, a to sýček obecný. Tato malá sova rychle ubývá a podle letošního výzkumu bylo objeveno v celé republice 90 hnízdních párů. Na vině je opět zemědělství a používání chemie,

z polí zmizel hmyz a také žížaly, které patří k hlavní potravě sýčka.

Co znamená rčení „nesýčkuj“? Nestraš, nepřivolávej neštěstí. Sýček má výrazný hlas, který připomíná lidské „pojd“. Ve středověku lidé toto volání přisoudili mrtvým ze hřbitovů, odkud se sýček ozýval. Když potom někdo v okolí zemřel, jen se tím potvrdila pověra, že se stane neštěstí, že někdo v okolí zemře.

Sýc rousný je na rozdíl od sýčka poměrně hojnější a vyskytuje se především ve smrkových lesích našich hor. Hnízdí jako většina

Sovice sněžní má husté pevné peří a „chlupaté“ nohy.

Foto: Martina Honsová / Domov Eliška

sov v dutinách, nejčastěji po datlovi černém. Sýce jsme před pár lety zachraňovali i v Praze na jižním městě, kdy během podzimního tahu přes Prahu narazil do okna paneláku. Přežil, nicméně si vážně poranil hlavu a máme jej ve stanici.

Na severu Evropy a Asie žije v lesích krásná sova puštík bradatý. Má skutečně největší uši mezi sovami a také zřejmě i nejcitlivější sluch. Ten je tak výkonný, že puštík dokáže

ulovit hlodavce schované pod sněhem. I když tato sova se zdá velická, přesto váží jedno kilo.

Díky pohádkovým příběhům o Harry Potterovi se stala velmi známou sova, správně sovice sněžní. Obývá severskou tundru, studené bezlesé oblasti. Má narozdíl od ostatních sov husté pevné peří, aby odolala krutým podmínkám panujícím na severu. Za povšimnutí stojí se podívat na její doslova chlupaté nohy.

Výr velký patří mezi největší sovy na světě a v naší republice je celkem hojný. Žije ve větších lesích a hnízdo má na zemi. Je to velmi výkonný lovec a nemá kromě člověka nepřitele. Loví prakticky všechna zvířata od myši po zajíce a lišku. Přesto jeho hlavní kořisti jsou ježci. Díky jemnému peří je i jeho let nepadně tichý.

Jako mládě výra vypadá kalous ušatý. Běžná sova městských lesů, parků a zahrad. Jeho přítomnost se prozradí zejména v době hnízdění. Mláďata totiž pronikavě po celou noc pískají.

Jedna z nejmenších sov na světě je výřeček malý. U nás je velmi vzácný, jeden dva hnízdící páry. Je teplomilný a živý se hmyzem. Typické je jeho ochranné zabarvení včetně oušek. Peří má vzor kůry stromů a pokud sedí nehnutě ve větvích vypadá jako pahýl větve.

Senioři vidí několik našich běžných sov, několik vzácných a také druhy, které u nás nežijí. Uslyší jejich hlasy, pohladí si je, některé se předvedou v letu a také ukážeme, jak je při lovu pro ně důležitý sluch.

Tento program je tedy zdrojem příjemných zážitků z kontaktu s živými zvířaty, ale také zprostředkovává poznání, které může život aktivního seniora obohatit. Na rozdíl od programů na školách je v závěru programu pestrá diskuse, mnozí senioři nám sdělují svoje osobní zkušenosti a zážitky, poznatky.

Petr Kolomazník drží výra velkého, jeho asistentka pak kalouse ušatého.

Foto: Martina Honsová / Domov Eliška

Program Tajemné sovy je podpořený hlavním městem Prahou.

Petr Kolomazník pracuje v záchranné stanici pro volně žijící živočichy Penthea, od mládří se věnuje ornitologii, sokolnictví a chovu dravců a sov.

Zuzana Hanušová

Dobrovolnictví není jen práce zdarma

Ve středisku ekologické výchovy hl. města Prahy Toulcův dvůr mají kromě práce s dětmi i letité zkušenosti s dospělými – dobrovolníky. Jak se s nimi pracuje a jak se daří na ně působit?

„Spolupráce s dobrovolníky pro nás není důležitá jen kvůli odvedené práci, za kterou jsme samozřejmě velmi vděční. Důležitá je také proto, že se díky ní dostaneme k lidem, ke kterým bychom se jako k cílové skupině možná nikdy nedostali. A můžeme je nenásilnou formou vzdělávat v oblasti životního prostředí,“ říká Lenka Skoupá, předsdkyně Toulcovy dvora, střediska ekologické výchovy HMP, které sídlí v pražské Hostivaři.

Dobrovolník nemusí být chápán pouze jako někdo, kdo přijde udělat ve prospěch někoho jiného činnost, za níž si nenárokují žádnou finanční odměnu. Dobrovolník je pro danou organizaci partnerem, se kterým lze pracovat v mnoha směrech, především jej lze vzdělávat v oblasti, ve které si své dobrovolnictví dobrovolně vybral. Zní to možná krkolomně, ale přesně tak to je. „Kromě práce proto s našimi dobrovolníky i hodně mluvíme, staráme se o ně. Uvědomujeme si, že pro nás nejsou pouze zdrojem fyzické pomoci, ale také potenciálními šířiteli ekologických myšlenek“, dodává Lenka Skoupá.

Na Toulcově dvoře s dobrovolníky intenzivně spolupracujeme přes 10 let. Každoročně nás navštíví zhruba 600 dobrovolníků, což jsou v přepočtu na udělanou práci celé dva pracovní úvazky. A platí, že když jednou Toulcův dvůr navštíví, většinou se vrací. „Máme zhruba 10 firem, se kterými velmi úspěšně spolupracujeme již dlouhá léta. Devadesát procent dobrovolníků jsou manažeři, kteří celý svůj pracovní den prosedí u počítače. Hledají u nás především fyzickou práci a to nejlépe venku,“ upřesňuje Michal Jirsa, ředitel sociálního podniku ENVIRA. Ten je jednou ze čtyř organizací (dalšími jsou Mateřská škola

Semínko, Sdružení SRAZ a Botič), které na Toulcově dvoře působí a s dobrovolníky spolupracují.

Toulcův dvůr má k dobrovolnictví skvělé předpoklady. Jeho areál je složen nejen z rozsáhlého statku a farmy s hospodářskými zvířaty, ale také téměř z 10hektarového pozemku, na němž se nachází lužní les, sad, mokřad a obhospodařovaná pole. Práce na takovém statku je hodně, zvláště pak té venkovní.

„Pracovní den dobrovolníka většinou začíná v 8 hodin a končí zhruba v 16 hodin odpoledne. Práce se stihne hodně, důležité je však tuto práci dobře naplánovat. Dobrovolníci mají samozřejmě nejraději práci takovou, kde vidí své výsledky ihned,“ dodává ředitel ENVIRY Michal Jirsa. Ne vždy se však taková práce najde. Mnohdy hraje svou roli i aktuální počasí. Dobrovolnictví je totiž lehce časově limitované, zvláště pak to, jež souvisí s prací venku. Zkušenost Toulcova dvora je, že

nejvíce dobrovolníků k nim zavítá v dubnu, červnu a potom v září a říjnu.

Firmní dobrovolnictví začíná být běžné. Stává se součástí strategie společenské odpovědnosti firem. Možná i proto se na Toulcův dvůr dobrovolníci hlásí sami, nebo přes portál Zapojimse.cz. O tom, že jde o prospěšnou činnost, se asi není třeba mnoho rozepisovat. Málokdo si však uvědomuje, kolik toho tato aktivita může udělat nejen pro organizaci, jež pomoc přijímá, ale také pro samotného dobrovolníka a potažmo i firmu, která svému zaměstnanci dobrovolnictví umožní. Je prokázáno, že dobrovolnictví slouží jako prevence syndromu vyhoření, že se dá využít v rámci talent managementu zaměstnanců a může být i efektivním nástrojem pro tzv. age management.

Pro organizaci, která pomoc přijímá, pak není pouhým zdrojem výpomoci, ale pokud jej umí efektivně podchytit, může nenásilnou formou dobrovolníky vzdělávat v oblasti svého působení. Snadno se může stát, že se dobrovolníci stanou nositeli a šířiteli vašeho poslání.

Foto: Archiv SEV Toulcův dvůr

Zuzana Hanušová pracuje ve Středisku ekologické výchovy HMP Toulcův dvůr.

Jana Dlouhá a kol.

Tradiční řemesla: Vztah k přírodě a lidská práce

Příroda je od nepaměti součástí lidské kultury. Člověk žil z jejích zdrojů a stále je využívá, a tato závislost vedla vždy k oboustrannému obohacení – vzniku zajímavých, krásných řemesel a umění na straně člověka, nebo ke vzniku půvabných přírodních, přitom však harmonicky obydlených krajín a míst na straně přírody.

Provázanost lidského života s přírodou je základní zkušeností a poznatkem, které je třeba uchovat. Každodenní naplňování potřeb z přírodních zdrojů se může stát základem udržitelného životního stylu, rozumné hospodaření a využívání přírodních statků by mělo být součástí udržitelné ekonomiky. Dovednosti, jak nakládat s přírodou a jejími zdroji ve prospěch a k radosti člověka,

a přitom citlivě, s úctou k podstatě přírodních dějů, by se měly pěstovat celoživotně.

Tradiční řemeslné postupy ovšem dnes ztrácí svůj původní ekonomický význam a mohly by tak být snadno zapomenuty. Dobře ale slouží pro vzdělávání. Jejich prostřednictvím se pěstují důležité vlastnosti (například trpělivost, respekt k přirozeným procesům, které lze pozorovat a poznávat), dovednosti (související s kreativitou a schopností uvést nápady do života), rozvíjí se také morální stránka

Kurz PONAVE se pokusil inspirovat malé podnikatele k činnostem, které jsou šetrné k životnímu prostředí.

Foto: Kurz PONAVE / Flickr

osobnosti (člověk si uvědomí zvláštní hodnotu přírody i význam tradičního hospodaření). Tvořivé aktivity jsou často zakotveny v místě, spojují v sobě prvky jeho přírodního a kulturního dědictví, mohou tak být základem hlubšího poznání určitého regionu z hlediska jeho tradic.

Inspirovat malé podnikatele především z jižních Čech k činnostem, které využívají místních zdrojů, neškodí přírodě a kulturním památkám, naopak mohou být prospěšné pro celé společenství, měl za cíl česko-norský projekt PONAVE. Ukázalo se, že zájem o tento typ podnikání zde je, neví se ale příliš „jak na to“, aby se prosadil proti agresivním ekonomickým praktikám. Do spolupráce v projektu se zapojili četní „nadšenci“: drobní podnikatelé, kteří se z těžkých začátků vypracovali a dnes úspěšně živí sebe i svou rodinu.

Mohou tak být modelovými příklady dobré praxe, které slouží ke sdílení či inspiraci, společný zájem pak vede ke vzájemné podpoře a utváření určité komunity v rámci osobních setkání (některé tyto příklady jsou popsány v databázi Enviwiki; semináře, které k takovému setkávání sloužily v průběhu zmíněného projektu, jsou zdokumentovány na stránkách www.ponave.cz). Síť spolupráce tak hraje důležitou roli tam, kde se prosazují menšinové zájmy. Tato společná setkání jsou i příležitostí k diskusi obecnějších cílů

udržitelného rozvoje – například možnosti podpory zelené ekonomiky, a to z různých hledisek (technologické, právní, sociální aspekty atd.)

Příklad první voní ovčí vlnou

Kateřina Kubešová pracuje s vlnou – je to jedinečný přírodní materiál, na jehož dobré vlastnosti se pomalu zapomíná. Oblečení z vlny v zimě hřeje a v létě zase dobře odvádí teplo a vlhkost, takže se v něm nepřehřejete a nezpotíte. Samotné zpracování není jednoduché: vlna se ostříhá, pak se buď vypere a načese, nebo se používá přímo nepraná, čímž se zachovávají kudrlinky (pak se z toho dělají „eko-kožešiny“, které na líci vypadají jako pravé kožešiny, ale na rubu je to plstí). Plstění se může dělat „za sucha“ – používá se na to speciální plstící jehla a vznikají dekorativní výrobky, nebo „za mokra“ – za pomoci mýdla, vody a vzniká víceodolná, pevnější látka pro užitkové nebo umělecké výrobky.

„Zvláštnost technologie je v tom, že z vlny jako suroviny vzniká hned výrobek, takže plstěné výrobky z vlny, na rozdíl od vyrobených z plsti, nemusí mít švy. A je jedno, jestli jde o oblečení, boty nebo art objekty,“ vysvětluje Kateřina Kubešová.

Z ovčí vlny se dají vyrobit krásné boty.

Foto: Veronika Endrštová

Materiál přináší radost i na straně spotřebitele. Ten je odměněn pocitem, že obléká zvířecí kožich, aniž by zvířecímu příteli ublížil. A tato nová kůže se plně přizpůsobí lidskému tělu, přitom ale zůstane krásná podle přání umělce, který ji vytvaroval. Proces života výrobku „od kolébky do hrobu“ je tak založen na vztahu člověka k přírodním zdrojům, o které s láskou pečuje a s vděčností užívá. Může být provázen vědomím „luxusu“, který se dnes spojuje s rukodělnými výrobky, ale také pocitem spřízněnosti se všemi, kteří se ho účastní.

Kateřina Kubešová pořádá pravidelné workshopy, z nichž některé využívají neziskové organizace pro své klienty (například lidi z přistěhovealekých komunit).

Příklad druhý od kovářské výhně

Návrat k tradičnímu řemeslu si ale mohou užít i ti, kdo stojí o podstatně zemitější zážitky. Kovářství stálo u zrodu technologického pokroku a ještě dnes přináší pocit poctivé, dobře vykonané práce. Michal Tesař se živí zakázkovou výrobou zámečnických a kovaných výrobků jako jsou brány, zábradlí, kliky a další umělecké předměty ze železa, věnuje se také kování a ortopedickému podkování koní. Kovářské řemeslo se v rodině Tesařů dědí od nepaměti a s ním i tradiční způsob výroby všech kovaných a podkovářských předmětů.

Foto: [Derek Key / Flickr](#). Licence: [CC BY](#).

„Kovářské polotovary jsou v mé dílně zakázány. Nejsou součástí dobré kovářské a podkovářské praxe, i když jsou neodmyslitelně spjaty se současnou moderní výrobou,“ říká Michal Tesař. Jejich kvalita podle něj nikdy nedosáhne standardů tradiční kovářské výroby, která začíná od prvního náčrtu výrobku tužkou, pokračuje dřinou u kovářské výhně a končí posledním zabitím hřebíku do koňského kopyta či utažením šroubku u větších instalací. „To je nenahraditelný postup.

V moderním světě bohužel tradiční výroba zaostává kvůli náročnosti a potřebě velké časové investice,“ dodává Tesař.

Jestliže řemeslo jen těžko slouží původnímu účelu, lze tento účel změnit – kovářské kurzy se stávají oblíbenou kratochvílí pro lidi z měst, kteří se zde dozvědí něco o historii kovářství, hlavně však dostanou příležitost se utkat s ohněm, jedním z nejmocnějších přírodních živlů.

Tradiční řemesla v naší době

Tradiční činnosti mohou i dnes být součástí místní ekonomiky: kromě svého původního účelu slouží v zásadě dvěma způsoby, pro turistické cíle (v režimu zábavy), nebo jako výuková aktivita. Druhý způsob je o to cennější, že s nimi související znalosti se uchovávají pro další generace, pěstuje se při tom určitá zručnost, která není jen schopností dosáhnout cíle (určitého výrobku), ale i cestou ke zkušenosti s materiálem, nástroji a postupy,

jež proměňují původní přírodní zdroj či předmět na součást lidského světa.

Tento „překlad“ mezi dvěma světy, který se odehrává v rovině tělesného vnímání, akce, a dosažení cíle, jímž je určitá užitečnost, je nejdůležitějším přínosem tohoto typu učení. Vedle klasického cíle EVVO, jímž je autentický zážitek přírody, jeho proměna na znalosti a dovednosti, rozvíjení ochoty se angažovat

ve prospěch přírody atd. – by tato znovu promyšlená a nabytá schopnost soužití s přírodou měla patřit k základním životním dovednostem. Takové učení je vzájemně obohacující. A navíc při něm může být i zábava.

Foto: [Kevin Wood](#) / Flickr. Licence: [CC BY-SA](#).

RNDr. Jana Dlouhá, Ph.D. pracuje v Centru pro otázky životního prostředí UK. Spoluautory textu jsou Lucie Švecová, Rhys Evans, Jiří Dlouhý.

Jan Moravec

Petřín – příroda v centru velkoměsta

Jezírka v Kinského zahradě mají vyloženě parkový charakter, přesto plní i ekologické funkce.

Praha je z přírodovědného hlediska jediné město. Málokteré metropole má na svém území tolik cenných přírodních lokalit. A to nejen v okrajových částech, některé najdeme doslova v centru. Například Petřín.

Představovat obyvatelům Prahy Petřín jako takový jistě netřeba. Málokdo si ale uvědomuje, že Petřín vlastně není hora. Jsou to pouze svahy, spadající poměrně příkře ke Smíchovu a Malé Straně. Nemá totiž nikde vrchol. Horní hrana těchto svahů přechází v plošinu, která západním směrem stále pozvolna stoupá až někde k Bílé hoře. To ale při pohledu od Vltavy nevnímáme, a proto nám Petřín připadá jako úctyhodný vrch. A byť ne vrch, úctyhodný, to on rozhodně je.

Pomiňme na tomto místě historické aspekty – zbytky pražského opevnění, poutní chrám sv. Vavřince s křížovou cestou, Strahovský klášter, Kinského letohrádek s národopisnou expozicí i připomínku Jubilejní výstavy v podobě rozhledny či bludiště – a věnujme se Petřínu pouze z hlediska přírodovědného. I tak se nám to do jednoho článku sotva vejde.

Z dálky vypadá Petřín jako zalesněný kopec, ve skutečnosti se jedná převážně o parky. Parkové úpravy petřínských svahů se datují do 19. století. Před tím měly převážně zemědělské využití – původně především vinice, později i sady (ty se dodnes zachovaly v severovýchodní části Petřína) a zahrady. Přes to tu najdeme i porosty mající charakter lesa.

Na Petříně se střídají plochy přírodě blízkých porostů s plochami parkovými. Na fotografii park Květnice, kterému dominují pěšíštiny.

Dokonce přírodě blízkého lesa – doubravy s příměsí habru, lípy či javorů. A co je nejpozoruhodnější, lesa s historickou kontinuitou. Botanici na to usuzovali podle výskytu typické hájové květeny, jako jsou orseje, ptačince, sasanky, jaterníky či kopytníky. Definitivně to následně potvrdili entomologové nálezem dvou lesních druhů nelétavých nosatců. Tihle pár milimetrů velcí broučci nejsou schopni přesunovat se na velké vzdálenosti a zároveň nejsou schopni přežít dlouhodobě v bezlesém prostředí. Znamená to, že nějaké zbytky přírodě blízkého lesa na Petříně vždy byly. Samozřejmě z toho nelze dovozovat, že by šlo o nějaký prales; les byl po staletí pod vlivem člověka. I tak je nález výskytu takovýchto druhů fakticky v centru metropole unikátem!

Hvězdvka trojitá, jeden z pěti druhů hvězdovek, které lze na Petříně potkat.

Na Petříně zjara rozkvétají i typické hájové byliny, jako jaterník podléška...

...a sasanka hajní.

Snad i toto může být jeden z důvodů vysoké přírodovědné hodnoty Petřína. Rozhodně jím však je velké množství starých stromů a i v parkových částech poměrně vysoký podíl našich původních dřevin. Petřín považují za významnou lokalitu mykologové, ornitologové, entomologové...

Z ptačí říše jistě nepřekvapí druhy parků a zahrad, jako jsou drozdi, sýkory, pěnkavy, pěnice, červenky, brhlíci, šoupálci, puštíci

a kalousi, žluny či strakapoudi. Pro někoho může být překvapením výskyt slavíků, ani to však v Praze není taková vzácnost. Co však rozhodně překvapí je výskyt křepelek, druhu to vyložené polní krajiny. Prokazatelně na Petříně hnízdí více jak 50 druhů ptáků, což je zhruba čtvrtina všech druhů hnízdících v České republice.

I seznam hub zde nalézáných je pozoruhodný. Najdeme tu běžné hříbky, bedly a čirůvky,

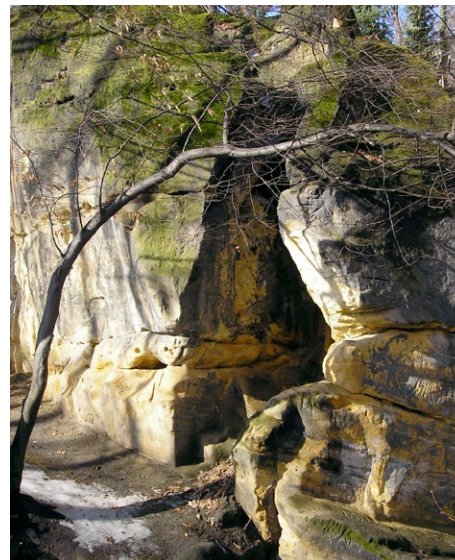
ale i druhy, jejichž jména většina čtenářů tohoto časopisu nejspíš nikdy neslyšela, jako mechovka, třepkovitka či kukmák. Z těch relativně běžných, avšak méně známých bych uvedl alespoň hvězdovky, zvláštní houby podobné pýchavce rostoucí uprostřed hvězdovitého kalichu, ze kterého se postupně stávají jakési „nohy“. Na Petříně jich roste pět druhů, vzácná hvězdovka tuhová tu dokonce svého času měla nejbohatší populaci v republice.

Díky výskytu roháče obecného je Petřín na seznamu evropsky významných lokalit.

Roháček kozlík je dalším na Petříně žijícím druhem brouka, vázaného na staré stromy.

Výchozy koryčanských pískovců, zvané Petřínské skalky.

Brouci se zasloužili o to, že se Petřín dostal až na seznam evropsky významných lokalit. Konkrétně jeden z nich – náš největší brouk, roháč obecný. Svým životem je vázaný na staré duby, které však nerostou v hustém porostu; vyžaduje stromy osluněné. Tedy „parkové“ podmínky, pokud není odstraňováno veškeré mrtvé dřevo, mu velmi vyhovují. Vedle roháčů tu můžeme potkat i další druhy vázané na staré stromy, jako jsou roháčci či tesařík piluna.

Avšak nejen živá příroda. Každého návštěvníka Petřína jistě upoutají Petřínské skalky v horní části petřínských svahů – pásmo druhohorních železitých pískovců, tvořící tu řadu sice nevelkých, avšak zajímavých skalních útvarů a dokonce i 9 metrů hlubokou trhlinovou propast. Pískovec se tu v minulosti dokonce těžil; nejen jako stavební kámen, ale i jako zdroj železné rudy. Je těžké představit si dnes Petřín jako hornickou oblast, ale je to tak! Kromě pískovce se tu po staletí těžily

slínovce čili opuky (lomy jsou dnes již zaniklé, místní opuku lze vidět například ve zdivu Hladové zdi) a v 19. století dokonce i uhlí.

Významným fenoménem Petřína je voda. Zde nutno udělat ještě jednu malou odbočku ke geologii. Pod vrstvou pískovců se nalézá vrstva jílovců a jílovitě zvětralých břidlic. Voda prosakující opukami a pískovci se na téhle špatně propustné vrstvě hromadí a vytéká po ní na povrch. Právě proto je většina

Nejznámější z petřínských studánek – Petřínka.

Tzv. Železití štola je pozoruhodná výskytem limonitových krápníků.

Vodu z útrob Petřína jímá řada vodovodních štol.

petřínských pramenů zhruba ve stejné nadmořské výšce – někde kolem 290 m. Některé prýstí na povrch v podobě studánek, jiné byly v minulosti jímány vodovodními štolami. Konec konců, předpokládá se, že právě silné zdroje kvalitní vody vedly v polovině 12. století k založení Strahovského kláštera na severním úbočí Petřína. Ve skalách za klášteřem je i největší labyrint petřínských vodovodních štol. Nejstarší část systému pochází z doby stavby kláštera a jde o technický unikát; bohužel veřejně nepřístupný. Z dalších, mladších štol

vedla voda do kašen a později domů Malé Strany či Smíchova. Dnes mimo jiné napájí známé vodní prvky v Kinského zahradě – jezířka a vodopád. Bohužel, kdysi proslavená kvalita petřínské vody je minulostí. V důsledku zástavby Strahovské pláně a ne vždy dobře těsnícím kanalizačním řádům do podzemních vod prosakuje všechno možné, takže dnes již z petřínských studánek pítí neradno.

Zájemce o podrobnější informace o Petříně doporučuji skvělou knihu Pražský vrch

Petřín, kterou z příspěvků renomovaných odborníků mnoha různých oborů sestavil v roce 2001 Jan Zavřel.

Území Petřína je od roku 2013 nově chráněno na ploše cca 52,7 ha jako Přírodní památka Petřín. Zároveň je toto území Evropsky významnou lokalitou v rámci evropské soustavy Natura 2000.

Další informace na portalzp.praha.eu/parky-azahrady.

Partie z Petřína. Foto: Jan Moravec

Ing. Jan Moravec pracuje pro Český svaz ochránců přírody.

Aleš Rudl

Za pozoruhodnými stromy Petřína

Pražský Petřín oplývá neobyčejným přírodním bohatstvím. Své místo zde mají i stromy, které jsou významné jak svým vzrůstem, tak i svým poselstvím, které předávají dalším generacím. Pojďme se společně podívat na některé z nich.

Ústřední lípa republiky na Malé Straně

lípa srdčitá
 Poloha: 50.0831617N, 14.4020775E
 Obvod kmene: 239 cm

Na úpatí Petřína, na pravé straně od lanovky, zhruba naproti pomníku Jana Nerudy, se nachází mohutná lípa, která je zde krajinnou dominantou. Její košatá koruna je široce rozložitá a pěkně roslá.

Lípa byla slavnostně vysazena 28. října 1968 při příležitosti 50. výročí vzniku Československé republiky. Dřevinu vysadili členové Sboru ochrany přírody při Společnosti Národního muzea v Praze. Byla to první dobrovolná organizace ochrany přírody u nás v čele s Otakarem Leiským. Akteři současně iniciovali sázení zhruba tisícovky podobných stromů po celém tehdejší Československu (původně Stromy svobody, v září 1968 na rychlo přejmenované na Stromy republiky).

Vzhledem k bouřlivému vývoji situace neměla lípa ani další tehdy vysazené stromy jednoduchý růst. Zásahem představitelů nastupujících mocenských sil byly některé stromy tajně vykopány nebo byly alespoň odstraněny pamětní desky připomínající výsadbu. V únoru roku 1970 byla tato lípa cíleně

poškozena vandaly, ale zásluhou TISu (Svazu pro ochranu přírody a krajiny) byla zachráněna. A pak se na ní tak trochu pozapomnělo.

Lípa by se mohla nazvat matkou všech dalších stromů republiky, které byly v roce 1968 a dalších letech na počest výročí vzniku republiky vysazovány.

Nerudova hrušeň na Petříně

hrušeň obecná
 Poloha: 50.0840300N, 14.4006689E
 Obvod kmene 292 cm

Na úpatí Petřína v Seminářské zahradě (130 m vzdušnou čarou v prodloužení ulice Hellichova) v blízkosti křižovatky asfaltových

cest roste staříčká hrušeň, jejíž obvod měří bezmála tři metry.

Statný kmen už ale poznamenal zub času. Kmen je uvnitř dutý a je možné skrz něj prohlédnout na druhou stranu. Avšak tvrdé houževnaté dřevo hrušně zaručuje jeho dlouhodobou stabilitu. Nevelká koruna působí malebně. Fotogenická dřevina, zvláště při pohledech směrem na Pražský hrad, není hodnotná jen svým stářím, které je odhadováno na 200 let. Hrušeň je spojována s básníkem Janem Nerudou, kterého jistě pamatuje a byla po něm i pojmenována. Český spisovatel se narodil v roce 1834 na Malé Straně nedaleko odtud v dnes již zrušených újezdských kasárnách. Rodiště uplatnil ve své literární tvorbě v Povídkách malostranských, jež jsou považovány za jeho vrcholné prozaické dílo. Vytvořil v nich obraz Malé Strany v době před rokem 1848 na základě svých vlastních vzpomínek.

Hrušeň je nejkrásnější během dubna, kdy bývá obsypána záplavou bělostných květů. I v jejím okolí stromy pravidelně rozkvétají. Z původní středověké vinice se Seminářská zahrada od 18. století postupně přeměnila v ovocný sad. Na počátku 20. století navrhl Svatopluk Mocker, pozdější ředitel pomologického ústavu v Troji, nové osazení ovocnými dřevinami a úpravy cestní sítě. Další postupná bloková obměna ovocných výsadeb probíhala v letech 1980–2000. Během

této výměny bylo vysázeno 2 734 ovocných stromů.

Jasan ve Strahovské zahradě

jasan ztepilý

Poloha: 50.0862875N, 14.3915583E

Obvod kmene: 513 cm

Monumentální jasan rostoucí pod promenádou Raoula Wallenberga má robustní kmen dělící se ve tři silné hlavní větve. Ty nesou široce rozložitou a tvárnou korunu. Jasan je zde krajinou dominantou zvláště vynikající při pohledech na Pražský hrad. Svým vzrůstem patří k nejmohutnějším jasanům na území metropole a zároveň i největším v rámci naší republiky.

Jistě vás napadá otázka, jak je možné, že jasan, jenž má rád dostatek vody, se dorostl takové velikosti na úpatí svahu. Odpověď je jednoduchá. Petřín bývá někdy nazýván nacucanou houbou v centru města, nezávislou na Vltavě i jejích přítocích. Na úpatí svahu vyvěrá několik pramenů. U jednoho z nich roste i náš jasan. Pod košatým listovým navíc ukrývá malý rybníček, jenž ho vodou bohatě zásobuje.

Všechny památné a významné stromy Prahy naleznete na webu Pražské stromy, který je průvodcem po pozoruhodných stromech metropole.

Při putování za stromy se vám jistě bude hodit i zbrusu nová tištěná mapa památných a významných stromů Prahy, kterou si do rozebrání můžete vyzvednout v informačních centrech na území hlavního města.

Jasan roste ve Strahovské zahradě, jež si od svého založení v raném středověku uchovávala až do současnosti užitkový ráz. V současné době je však redukován na ovocný sad a plochy lesnatého charakteru. Pro její rozlohu 11 ha se zahradě někdy říká Velká strahovská.

Zajímavostí je samotný název Strahov, jenž patrně vznikl podle ozbrojených hlídek, jejichž povinností byla ostraha přístupové cesty nejen ke klášteru, ale především k Pražskému hradu.

Nad jasanem vedl původně bezejmenný asfaltový chodníček. Od roku 2014 nese jméno švédského diplomata Raoula Wallenberga, který dokázal za druhé světové války zachránit desítky tisíc Židů před holokaustem. Zdravotní stav jasanu je velmi dobrý a jeho stáří je odhadováno na 200 let.

Babyka v Seminářské zahradě

javor babyka

Poloha: 50.0840592N, 14.3991200E

Obvod kmene: 285 cm

Babyka rostoucí nad malým rybníčkem pod restaurací Petřínské terasy je jedním z velmi zajímavých památných stromů centra města. Babyka často vytváří spíše keřové formace, zde se vyvinula ve statný strom. Mírně nakloněný kmen se rozděluje ve dvě hlavní větve nesoucí celou korunu. Ta je rozložitá a vzdušná s mnoha malými větvíčkami. To jí zajišťuje netradičně strukturovanou korunu. Masa živé hmoty vyniká zvláště při pohledech směrem na Pražský hrad. Babyka je zde skutečně raritou. Jiný památný strom stejného druhu v Praze nenajdeme. Pod dřevinou se nachází malebný rybníček. Napájí

ho prameny prýstíci z nedaleké báze křídových sedimentů. Odmyslíte-li si na tomto místě ruchy velkoměsta, budete si připadat jako na venkově.

Seminářská zahrada, v níž se dřevina nachází, vznikla na místě rozsáhlé středověké vinice. V průběhu 18. století probíhala postupná přeměna vinice na ovocný sad. Zahradu získal v roce 1793 pro potřeby svých chovanců arcibiskupský seminář, podle něhož byla někdejší Karmelitánská zahrada přejmenována na Seminářskou. V držení semináře ale zahrada nevzkvétala. Neutěšený stav trval až do let 1912–1914, kdy byly podle návrhu Svatopluka Mockera (pozdějšího ředitele pomologického ústavu v Troji) vybudovány nové cesty a vysázeny ovocné stromy. V roce 1927 vykoupila zahradu pražská obec

a v roce 1930 ji zpřístupnila veřejnosti. V úpatí svahu hned nad majestátným stromem se nacházel refektář. Na jeho místě dříve stála kamenná budova, kterou je možné klást již do období 12. a 13. století, což odhalil archeologický výzkum provedený v roce 1996. V roce 1931 byl bývalý rekreační dům karmelitánů přestavěn na zahradní restauraci. Ta dostala název U Černého orla. V 80. letech 20. století objekt restaurace vyhořel a rekonstrukce proběhla společně s výše uvedeným archeologickým výzkumem. Obnoven byl i restaurant (pojmenovaný Petřínské terasy) s vyhlídkovou terasou, z jejíhož prostoru můžete pěkně z výšky pozorovat celou korunu stromu.

Zdravotní stav stromu je dobrý a jeho stáří je odhadováno na 155 let.

foto: Aleš Rudl / Pražské stromy

Ing. Aleš Rudl, dendrolog a autor webu *Pražské stromy*.

Aleš Rudl

Proč se stromy ukládají k odpočinku?

Příchod zimy neovlivňuje jen nás, ale také dřeviny, které se na ni řadu týdnů připravují. Nastává období vegetačního klidu, kdy vlivem vnějších podmínek (chlad, období sucha, menší intenzita slunečního záření), se zpomalují či zcela zastaví hlavní životní funkce rostlin.

Barvící se listy jsou předzvěstí zimy

Napadla vás někdy otázka, proč se na podzim listy přebarvují? Odpověď není složitá. Žloutnutí listů je genově řízený proces, během něhož se zvyšuje dýchání, dochází ke štěpení energeticky bohatých látek

a stahování cukrů, tuků, dusíkatých sloučenin, ale také pohyblivých živin jako fosforu či draslíku, do zásobních pletiv stonků, větví a kořenů. Podzimní přebarvování listů je spojeno s rozpadem chlorofylu (zelené barvivo rostlin) a s překrytím chlorofilu karotenoidy (listí žluté až oranžové) až antokyany (listy naběhlé do purpuru). Změna barvy listů probíhá po chladnějších

Při rozpadu zeleného barviva zvané chlorofyl ztrácí listy zelenou barvu. Foto: Aleš Rudl.

nocích a při zkracování dne a je potřeba i dostatečná vlhkost. Perioda žloutnutí trvá kolem dvou až tří týdnů. Opadem listů se dřevina zbavuje odpadních látek a starých a nefunkčních listů. Tento proces je řízen růstovými inhibitory (zpomalovači růstu).

Spánek dřevin

Prapředkové dnešních rostlin se zrodili v mořích v podmínkách příznivých pro nepřetržitý růst. Proto se přechod rostlin na souš uskutečnil v oblastech s celoročně stálým vlhkým podnebím. Rostliny se postupně dostaly i do oblastí, kde jim pravidelně se opakující období sucha nebo chladu bránila po určitou část roku v růstu. Musely tedy „vyřešit“ problém, jak přežít část roku v nepříznivých podmínkách. Řešením se stalo navození klidové fáze, neboli odborně dormance (z latinského *dormire* = spát). Pod tímto pojmem rozumíme dočasné zastavení viditelného růstu všech rostlinných struktur obsahující meristematické pletivo (pletivo, jehož buňky si trvale uchovávají schopnost dělení).

Fáze vnitřní dormance

Vnitřní dormanci dřevin mírného pásma je možnost rozdělit do 3 základních fází:

fáze **počáteční dormance** (predormance) – pupeny do dormance vstupují, trvá od konce července a během srpna,

fáze **pravé dormance** – následuje po počáteční fázi,

fáze **postdormance** – doba kdy pupeny z dormance vystupují – zhruba v listopadu a v první polovině prosince.

Každý rostlinný druh si vytvořil svojí strategii přežití nepříznivých klimatických podmínek. Například jednoleté rostliny přečkávají nepříznivé podmínky výhradně v podobě semen. U dřevin vegetační vrcholy letorostů včas zastaví růst a vytvoří pupeny chráněné šupinami.

Pupeny zlatice (Forsythia) jsou na konci listopadu již téměř vyvinuté. Foto: Aleš Rudl.

Dormance není odezvou na nepříznivé klimatické podmínky, ale přizpůsobením dřevin klimatickému cyklu mírného pásma.

Co dřeviny upozorní na příchod zimy?

Rostlinné druhy si v průběhu svého vývoje vytvořili mechanismus reagující na změny vnějšího prostředí, které předcházejí příchodu nepříznivých klimatických podmínek.

Signálem tohoto příchodu je především pozvolné zkracování délky dne. Dlouhé dny podporují vegetativní růst, zatímco krátké dny způsobují zastavení prodlužovacího růstu a začátek dormance pupenů. Další předvěstí zimy jsou změny kvality světelného spektra, pozvolné snižování průměrné denní teploty, vysychání půdy a úbytek živin v půdě. Rostliny na tyto signály reagují prostřednictvím fytohormonů. Dochází k postupnému snižování jejich aktivity a je naopak zvyšována produkce inhibitorů a jejich ukládání do zárodků semen, do pupenů, ale i do pletiv okolních orgánů.

Po ukončení vnitřní dormance jsou pupeny již schopny rašit. Důkazem toho jsou i tzv. „barborky“, větvičky třešní odříznuté 4. prosince, které o Vánocích při pokojové teplotě vykvetou. V přírodě však pupeny z důvodu nepříznivých klimatických podmínek neraší. Období mezi koncem vnitřní dormance a rašením je označováno jako vynucená (exogenní) dormance.

Vyzkoušejte si...

Výstup pupenů z vnitřního odpočinku

Princip: Vnitřní odpočinek končí u pupenů dřevin zpravidla koncem prosince nebo v lednu. Odrazem toho je rašení pupenů, když větévky příslušné dřeviny nařežeme, spodními částmi ponoříme do nádoby s vodou a ponecháme v teplé místnosti nebo teplém skleníku. Počátek rašení pupenů má pak vztah k jejich výstupu z odpočinku.

Potřeby: Větévky dřevin (např. třešně, šejfiku, jasanu, jabloně, hrušky, lísky, dubu, buku, jírovce atd.) nařežeme počátkem prosince, nádoby s vodou.

Provedení: Větévky ponecháme spodními částmi ponořené v nádobě s vodou v teplotě místnosti nebo skleníku a na světle. Každý týden postupně zaznamenáváme počet vyrašených pupenů.

Vyhodnocení: Svými záznamy pak zjistíme počet vyrašených a nevyrašených pupenů v na sebe navazujících týdnech.

Tip navíc: dáte-li část větévek do roztoku gibberelinu 50 mg.l⁻¹ (rostlinný hormon rušící odpočinek), tak při pozorování rychlosti rašení zjistíme, že větévky ponořené do vody s gibberelinem raší rychleji.

Foto: Gary A. Stafford / Flickr, Licence: CC BY-SA.

Ing. Aleš Rudl, dendrolog a autor webu Pražské stromy.

Zdeňka Černá
a Michaela Slussareff

Aplikace, které baví a vzdělávají

Ať se tomu bráníme sebevíc, pravdou je, že již dávno žijeme ve světě pevně propojeném s digitálními technologiemi. Do chvíle, než se nám v životě objeví děti, bereme tento fakt častěji jako výhodu, usnadnění práce, každodenního života a komunikace s okolím. Jenže ve chvíli, kdy se k našim chytrým telefonům a televizním ovladačům začnou natahovat drobné dětské ručičky, jsme nuceni přemýšlet: v jakém věku by se děti měly k těmto technologiím dostat? Kolik času by měly se zařízením trávit, abychom jim nekazili zrak nebo dokonce nenarušili jejich mentální vývoj? A nebo také naopak – nebudou naše děti pozadu, pokud se s technologiemi nenaučí v brzkém věku správně zacházet?

Foto: [Devon Christopher Adams / Flickr](#). Licence: [CC BY](#).

Uspokojivé a podložené odpovědi na tyto a podobné otázky dnes nemají ani psychologové ani jiní vědci zabývající se studiem dětské psychiky. Jde o téma, které je v důsledku zrychleného vývoje informačních technologií stále nové a zatím jsme neměli příležitost zkoumat dlouhodobé vlivy. Což jsou právě ty, které rodiče nejvíce zajímají.

Pobyt v přírodě nenahradíš

Víme však, že u předškolních dětí je nesmírně důležité podporovat jejich psychický,

motorický a sociální rozvoj. Nejlépe jej podpoříme skrze kreativní hru zapojující všechny smysly, což výborně umožňuje právě pobyt v přírodě. Ten se ukazuje být velice důležitým aspektem v budování pohybových schopností, odolnosti, ale i mentálních kapacit dítěte.

Sami však víme, že ne vždy máme sílu skotačit s dětmi v přírodě. Právě proto ty situace, kdy jsme unavení tolik, že potřebujeme dítě na chvíli „vypnout“, se nám hodí vědět, po jakých aplikacích a hrách můžeme sáhnout.

Dobře zvolená aplikace může dítěti pomoci získat nové znalosti a procvičit si ty stávající a také rozvíjet nové dovednosti.

Představíme si několik aplikací, které lze využít pro všestranný rozvoj dítěte a které, jak doufáme, budou mimoděk prohlubovat také jeho vztah k přírodě. Některé aplikace lze využít doma, na jiné se dá venku pěknými aktivitami navázat, další pak slouží k využití přímo venku.

Děti nejvíce rozvíjejí interakce

Ještě než se dostanete k tomu, že dáte svému dítěti do rukou tablet s nainstalovanou zábavnou aplikací, znovu si zopakujme, že dle aktualizovaného doporučení Americké pediatrické společnosti k využívání elektronických zařízení by děti mladší dvou let neměly přicházet do styku s obrazovkami (TV, smartphone, počítač, tablet) vůbec. Starší děti by měly čas s technologiemi mít omezený, a to na maximálně 1 až 2 hodiny denně.

V září bylo na Google Play k dispozici 2,4 milionu aplikací a na Apple's App Store 2 miliony. Chceme tím nastínit, že aplikací je opravdu neuvěřitelné množství a ne všechny jsou kvalitní, proto buďte opatrní při výběru. Nerozhodujte se jen podle toho, zda se dítě baví nebo nebaví (zpravidla se baví, protože to je to, co vývojáře zajímá), ale zaměřte se zejména na obsah a formu interakce u her

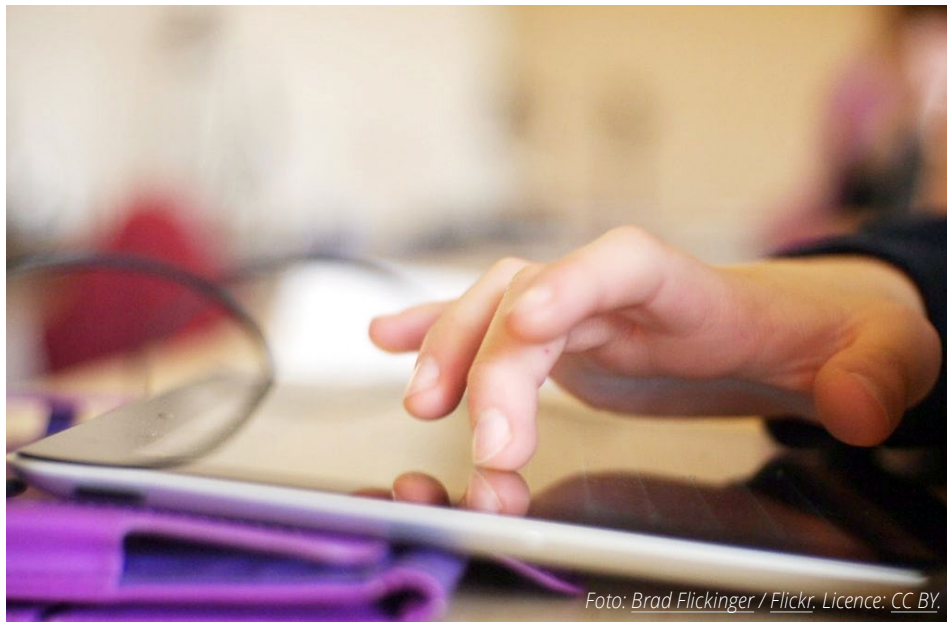

Foto: Brad Flickinger / Flickr. Licence: CC BY.

a aplikací. Interakce je hlavní přidanou hodnotou, kterou digitální technologie poskytují.

Jak jsme vybírali my?

Volili jsme aplikace tak, aby ukazovaly funkční principy, které se nám zdají důležité. Dle nich pak můžete vybírat další aplikace, které by se dětem mohly líbit.

Fotoaparát je obecně ideálním pomocníkem, kterého si můžete vzít s dětmi ven. Dobře

motivuje děti jít ven do přírody, vnímat a zaznamenávat se o své okolí. Můžete jim zadat úkol, například: dnes vyfotíme co nejvíce fotek něčeho, co létá, je zelené, je chlupaté. Nebo si zadáte téma: voda, dřevo, hlínu apod. Dítě se tak více zaměří na své okolí. Doma si nad fotkami můžete sednout a popovídat si o tom, co jste zažili. Užitečným nástrojem je aplikace typu Jigsaw Puzzle Maker for Kids, která umožňuje z jakékoliv fotografie vytvořit puzzle.

Adventurous Kid! nebo WildTime!

Android, iOS; zdarma, v angličtině, 2–99 let

Přináší spoustu nápadů na kreativní aktivity v přírodě. Aktivity jsou rozdělené podle počasí a dovedností, které chcete rozvíjet tak, abyste si je co nejvíce mohli přizpůsobit konkrétní situaci.

GROW With Nature Play

Android, iOS; 54 Kč, v angličtině, 0–3 roky

GROW With Nature Play nabízí 99 aktivit na ven, u všech jsou popsány jejich benefity. Aplikace slouží jako jakýsi barometr rozvoje vztahu dítěte s přírodou, barevné rozhraní s grafy ukazuje váš postup. Tuto aplikaci lze zároveň využít jako deníček - každou aktivitu lze natáčet, fotit a následně ukládat nebo sdílet.

Star Chart

Android, iOS; zdarma, v angličtině, 4–99 let

Když padne tma, můžete se orientovat podle hvězd. Anebo podle populární aplikace Star Chart. Stačí namířit foťák na oblohu a on vám přesně a v krásné grafice prozradí, jaké souhvězdí máte před sebou.

Animal Sounds a Animal Memory

Android; zdarma, v angličtině, 2–5 let

Animal Sounds představuje zvuky jednotlivých zvířat zároveň s jejich fotografiemi. K dispozici jsou i jednoduché hry, jako zvířecí pexeso nebo puzzle. Animal Memory je pexeso s 50 různými zvířaty a nastavitelnou obtížností.

Hravouka

Android, iOS; zdarma, v češtině, 8–12 let

Hravouka je graficky povedenou naučnou procházkou po podzemních zvířecích obydlích, louce a jezeře. Je zde 50 interaktivních elementů, které představují základní fakta o vybraných zvířatech a jejich přirozeném ekosystému.

Hamánek má hlad

Android, iOS; zdarma, v češtině, 2–5 let

Velice povedená aplikace, která provádí děti skrze čtyři miniaktivity procesem pěstování ovoce, zeleniny, chovu slepic a krav. Po jejich úspěšném splnění se dítěti otevírá poslední aktivita, ve které medvídkovi Hamánkovi ze získaných potravin připraví svačinku.

Další aplikace, které se sem nevešly, ale jsou pěkné: ArbolApp, Botanicula, Nature Sounds Relax and Sleep, Animal Sounds, Ptačí pexeso.

Mgr. Zdeňka Černá vystudovala Ochranu a tvorbu životního prostředí na Univerzitě Palackého v Olomouci. Působí jako lektorka volnočasových programů pro předškolní děti. Spolupracuje s organizací TIMUR na přípravě a vedení projektů zaměřených na témata EVVO a změny klimatu. Je spoluautorkou blogu smartdudlík.cz.

Mgr. Michaela Slussareff, PhD. studovala sociologii, andragogiku a posléze nová média na Univerzitě Karlově, kde realizovala i svůj doktorský výzkum. Ten se týkal vzdělávacích možností videoher. Nyní působí jako pedagog na téže univerzitě a věnuje se výzkumu a evaluaci vzdělávacích aplikací pro děti. Je spoluautorkou blogu smartdudlík.cz.

Boj proti klíněnce jírovcové

Jistě jste si všimli, že listí z jírovců (kaštan koňský) začíná opadávat již koncem léta. Může za to klíněnka jírovcová, jejíž larvy se listy živí. Hnědé skvrny na listech skrývají chodbičky, které larvy při tom vytvářejí.

Poškozené listy plní svoji funkci jen z části nebo vůbec, což strom značně oslabuje. Ten pak snadno podlehne chorobám nebo jen zátěži, kterou pro něj představuje městské prostředí.

Jedním z velmi jednoduchých způsobů boje proti klíněnce je hrabání spadaneho listí a jeho likvidace kompostováním nebo

spalováním. Již během podzimu se z kulek uvnitř listů lihnou další generace škůdců, které znovu napadají jírovce. Proto je důležité provádět sběr listí opakovaně. V říjnu a listopadu naši brigádníci a dobrovolníci naplnili napadeným listím přes 300 pytlů.

Pomocť můžete i vy! V případě zájmu nás můžete kontaktovat a vyzvednout si zdarma

speciální papírové pytle. Bude-li příhodné počasí, je možné listí shrabávat i během prou-

V případě jakýchkoliv dotazů nás neváhejte kontaktovat na telefonní číslo 605 083 484 nebo na e-mailové adrese tereza.sedlackova@ekocentrumkoniklec.cz.

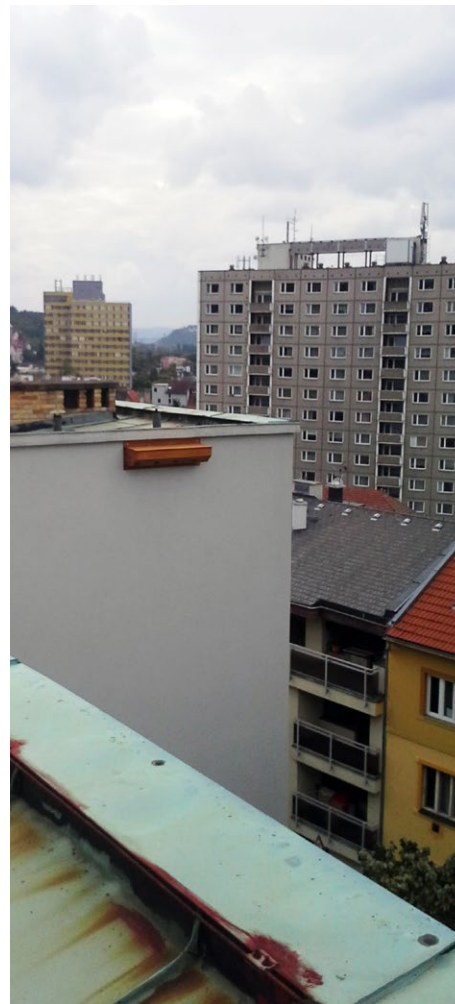
Rorýsové do škol

Na podzim tohoto roku zrealizovalo Ekocentrum Koniklec za přispění MČ Praha 4 projekt Rorýsové do škol. Projektu se účastnily dvě školy z Prahy 4 – ZŠ Jeremenkova a ZŠ Školní. Žáci se dozvěděli spoustu zajímavých informací o tomto neobyčejném ptáku – např. to, že dokáže spát i pít za letu – a zjistili, co rorýsy ohrožuje.

Kvůli masivnímu zateplování domů ztrácejí rorýsi hnízdní příležitosti a jejich početnost ve městech klesá. Žáci se naučili, jak sami vyrobit budku pro rorýse. Dostali také letáček s informacemi pro rodiče, jak zateplovat a rorýse při tom neohrožovat (např. neprovádět zateplování během hnízdního období rorýsů – konec dubna až začátek srpna – a nezaslepovat ventilační otvory).

Na budovu obou škol připevnili horolezci speciální čtyřkomorové budky pro rorýse, které dají rorýsům možnost na jaře zahnízdit.

Chcete si také vyrobit vlastní budku pro rorýse? Návod, jak na to, naleznete na stránkách projektu. Chtěla by se vaše škola do projektu zapojit také? Kontaktujte koordinátorku projektu Mgr. Terezu Součkovou: tereza.souckova@ekocentrumkonilec.cz.

Pracujeme na nové podobě EVO programů pro druhý stupeň. Jednou z nevýhod klasických „besed“ je jejich plochost, nemožnost jít do hloubky a více zapojit žáky. Tomu chceme čelit tím, že plánujeme doplnit naši nabídku o projekty, které budou trvat delší dobu a jejichž součástí bude týmová spolupráce studentů včetně prezentace výsledků. Naším cílem je jednak prohloubit předávání informací žákům a také je přirozeně dovést k nácviku tzv. soft skills – týmové spolupráce, výběru relevantních dat a prezentačních schopností.

Lesní školka Šárynka:

Usilovně pracujeme na šibeničním termínu získání akreditace. Vzhledem k tradici a fungujícímu systému, který je v Šárynce nastaven, věříme, že vše stihneme. Důsledkem bude snížení rodičovského poplatku a konec starostí týkající se jedné z novinek pro mateřské školy – povinný poslední rok v mateřské škole.

Malý průzkumník přírody:

V prvním pololetí školního roku 2016/2017 počet žáků zapojených do kroužku Malého průzkumníka přírody (jak pro začátečníky, tak i pokročilé, kteří za sebou již rok průzkumníka mají) přesáhl 300 v Praze a blízkém okolí. Usilovně pracujeme na větším rozšíření kroužku na další školy a velmi nás těší zájem měst, kam se v budoucnu MPP rozšíří.

Divoká zahrada Hostivař

Svatý Martin přijel také letos do Prahy, ale na cestu do Hostivaře si navzdory všem tradicím místo bílého koně vybral bílého daňka. Po devíti měsících rekonstrukce, během níž se areál kolemjdoucím skryl v záplavě rušného řezání, kopání a vrtání, jsme 11. 11. znovuootevřeli náš hostivařský zookoutek u hájovny na západním okraji Hostivařského lesoparku. Jeho symbolem se stal unikátní bílý daněk. Proměněný zookoutek s novými výběhy pro daňky a muflony, které si můžou návštěvníci zblízka prohlédnout, nese název Divoká zahrada Hostivař.

Hostivařský areál přiléhající k místní hájovně funguje jako oficiální zookoutek pro veřejnost od roku 1970 a je tak vůbec nejstarší ze všech lesních zookoutků, které v Praze spravujeme. Stejně jako ostatní i on se zrodil z lesnické tradice. V minulosti býval běžnou součástí takřka každé hájovny menší výběh

nebo ohrada pro zraněnou zvěř, o níž se sám lesník staral. Dnes má péči o zraněná zvířata v Praze na starosti naše Záchránná stanice hl. m. Prahy pro volně žijící živočichy a v zookoutcích nacházejí důstojný náhradní domov živočichové, kteří se kvůli svému trvalému zdravotnímu či jinému handicapu nemohou vrátit zpět do volné přírody.

Stav hostivařského zookoutku si však po tolika letech žádal razantní změnu a právě té se letos areál dočkal. V růžku mezi ulicemi K Obecním hájovnám a Mírového hnutí

vyrostly nové výběhy pro zvířata, kolem nich jsme postavili nové ploty a vybudovali pěší stezky a vyvýšené vyhlídky a celou zahradu jsme osadili rostlinami.

V areálu najdete velký výběh pro skupinu unikátních bílých daňků, výběh pro mufloní pár, jehož součástí je kamenná mapa nedaleké Hostivařské přehrady, na níž si mufloni budou moci obrušovat kopýtko, malou včelnici či jezírko pro labutě, husy labutí, kachny pižmové nebo kachničky mandarinské. Během zimy zde ale pravděpodobně zahlédnete

Pololetní projekt – SOVY

i některé další zástupce vodního ptactva, jimž jezírko poslouží jako vhodné zimní útočiště. Kolem vody se obťáhá vyhlídková cesta, která prochází středem zookoutku.

Dlouhý gabionový plot, který ohraničuje rozsáhlý daňčí výběh, má ještě jednu podstatnou úlohu. Proměnili jsme jej v největší hmyzí hotel v České republice. Drátěnou konstrukci plotu vyplňují přírodní materiály, jako jsou kameny, dřevěná polena, rákosová stébla či šišky, v nichž zůstává spousta rozmanitých skrytí vhodných pro hmyzí a jiné drobné návštěvníky. Užiteční malí opylovači a likvidátoři rostlinných škůdců se tu mohou ukrýt při nepřízní počasí a do chodbiček a komůrek klást vajíčka, z nichž se pak líhne nová generace. Hmyzí hotely tak divákovi poodhalují život jinak nenápadného hmyzu a jeho zástupců zase slouží jako náhradní domov, protože v přírodě příhodných úkrytů pořád ubývá.

Otevírací doba: Vnější cesta okolo zookoutku je volně přístupná a do výběhů tak můžete nahlížet, kdykoli půjdete kolem. Část vnitřní vyhlídkové cesty procházející středem zookoutku bude v nynějším zimním období kvůli bezpečnosti návštěvníků ve všední dny otevřená od 8 do 17 hodin, o víkendech bude uzavřena.

Ač se to nezdá, tak za každým rohem na nás čeká nějaké tajemství. Jedno z nich se toto pololetí rozhodly odhalit i děti z MŠ Klánovice. Zjistily totiž, že jim v podkroví školky sídlí dobromyslný Baron Gerhard a ukrývá zde svůj poklad. Ale není na to sám, pomáhají mu v tom i jeho soví strážci.

Aby děti poklad našly, musí splnit různé pohádkové úkoly, které si pro ně připravili jejich učitelé s přispěním Lesů hl. m. Prahy.

Za jejich splnění pak získají obrázky jednotlivých sovích strážců do svého sovího deníčku, které je postupně dovedou až k samotnému pokladu, a navíc je každých 14 dní čeká osobní seznámení s jedním ze sedmi sovích strážců. Ti si s sebou pro děti přivezou i pohádku, kterou dětem odvypráví babička či dědeček některého z nich, protože tajemnému sovímu houkání nerozumí kde kdo, ale pouze moudří staří lidé.

Podzimní sázení

Na podzim lesníci pokračují se zapojováním pražských škol do sázení lesních dřevin. Během letošního podzimu se žáci prvního i druhého stupně ze ZŠ Běchovice zhostily toho úkolu velmi statečně a zasázely v Klánovickém lese na 2 100 nových stromčků. Na tři stovky dětí sázely do připravených lesních oplocenek buky, lípy a borovice, které

za několik desetiletí vyrostou ve smíšený a zdejší přírodě blízký les. Tato sázení byla pro děti přínosná nejen proto, že si uvědomily hodnotu této nelehké práce, ale také proto, že spolu musely i spolupracovat, domlouvat se nebo pomáhat malým prvňáčkům a slabším spolužákům.

Foto: Lesy hl. m. Prahy

Příroda se zimy nebojí. A co vy?

Spolek Mladí ochránci přírody se dlouhodobě věnuje pražským pramenům a studánkám a to především jejich objevováním a sledováním jejich stavu. Vzhledem k našim důkladným znalostem o těchto jedinečných pražských přírodních fenoménech nabízíme všem zájemcům o problematiku vody v přírodě studánkové vycházky do zajímavých lokalit (Šárka, Petřín, Modřanská rokle, Prokopské údolí...), kde použijeme naše metodické materiály, součástí vycházek je i vyzkoušení možností orientačního stanovení kvality vody přímo účastníky.

Náročnost těchto vycházek stanovujeme po dohodě s účastníky a zatím jsme od školních tříd, oddílů z různých spolků, rodičů s kočárky a předškoláky ani part čilých seniorů

neslyšely žádné nářky. Pokud to chcete zkusit, tak se nebojte, i v zimě chodíme ke studánkám, příroda je krásná vždy.

Fotosoutěž

Jestli se vám nechce brodit sněhem či klouzat bahnitou cestou někde v plískanici, můžete v klidu domova vybírat své nejlepší fotografie, a pokud jsou z tuzemské přírody, tak se určitě koukněte na témata 6. ročníku

digitální fotosoutěže „Příroda objektivem“. Treba právě vaše fotky jsou natolik kouzelné, že se nebojíte poměřit umění své či svých svěřenců ve fotokroužku s ostatními. Není to ostatně nic složitého – stačí do každého kola zaslat 3 snímky přes webovou aplikaci a pak se již těšit na výsledky (a ti nejlepší i na drobnou odměnu). Více informací na www.emop.cz/fotosoutez.

Michal Kulík
Mladí ochránci přírody, z.s., www.emop.cz

CO SE DĚJE V...

nadace proměny

Karla Komárka

Zveme do „zahrad hrou“

„Zahrada hrou“ je svobodný, přírodě blízký prostor ve městě, kde se děti přirozeně a všestranně rozvíjejí: s pomocí volné hry, i pedagogem řízených činností. Je to také mikrosvět, kde mohou děti bezpečně objevovat, jak funguje svět skutečný. Zapojováním se do jeho přeměn a péče o něj si zároveň k místu vytvářejí pevný vztah. V nadaci věříme, že i díky tomu pro ně jednou bude samozřejmé zajímat se o okolní dění a podílet se na rozvoji životního prostředí nás všech. Pomáháme školám, které se rozhodly tento potenciál objevit a na maximum využívat svou zahradu.

V letošním roce se završila proměna pěti zahrad pražských škol, které jsme vybrali k účasti v našem grantovém programu Zahrada hrou v roce 2013. Ve třech z nich jsme přes tři roky natáčeli. Stejnomený film zachycuje příběh tří proměn pohledem hlavních protagonistů: zástupců škol, rodičů, architektů, výtvarníků a samozřejmě i dětí. Potvrdilo se, že důležitější než cíl je samotná cesta? Odpověď, ale také inspiraci pro vaše vlastní zahrady, práci s dětmi nebo zapojování rodičů můžete nyní hledat v pohodlí svého domova (resp. školy). Film Zahrada hrou je volně dostupný online.

Virtuální návštěvu čtyř z pěti nových „zahrad hrou“ podniknete i díky videozáznamu z naší říjnové exkurze Zahrada hrou 2016. Na čerstvé dojmy jsme se během ní ptali účastníků, mezi nimiž byli jak pedagogové, tak rodiče nebo architekti zaměřující se na tvorbu míst pro děti. Nechyběli ani zástupci školek, které zvítězily v naší aktuální grantové výzvě a s proměnou svých zahrad právě začínají. Vyhlášení příští grantové výzvy plánujeme na podzim 2017.

Videa najdete na
www.youtube.com/nadacepromeny.

CO SE DĚJE V...

Co se děje v našich školkách? Ekoškola Rozárka je zapojena v mezinárodním programu Ekoškola. Naše branická (teď nově po přestěhování smíchovská) pobočka splnila podmínky a v červnu jako jedna z prvních v ČR slavnostně obdržela titul Ekoškola. A ta trojská se na vstup do tohoto vzdělávacího programu právě připravuje. Jak to bude prakticky probíhat? Čeká nás 7 kroků, nejprve sestavíme ekotým, ve kterém budou zapojeni starší děti, učitelé i rodiče. Společně pak budeme řešit, co můžeme v Rozárce nebo v jejím okolí změnit k lepšímu a jak.

V tomto školním roce je náš vzdělávací program věnovaný Karlu IV. Představujeme si, jak to dříve chodilo na hradě, přičemž nám pomáhají příběhy z prostředí hradů, rytířských turnajů a ve školce se to jen hemží princeznami a princí. Máme za sebou např. téma hradní kuchyně, takže nechybí

zážitky z lovu, nakupování na trhu, přípravy rozmanitých pokrmů, ani hodování a zábavy na hostinách či hradních slavnostech.

A co nového v branické třešňovce, jejíž obnově se Ekocentrum Podhoubí již několik let věnuje? Poté, co ji na dva týdny obydlely ovečky, aby přispěly pomocí pasení k její přirozené obnově, jsme se zde v průběhu podzimu setkávali s našimi nejen branickými sousedy na tradičních akcích, jako je Posvícení. Potkali jsme se také u příležitosti Dne stromů, kdy třešňovka ožila divadlem, a ozdobili jsme ji novou ptačí budkou. Před zimou proběhly také dvě dobrovolnické brigády. Pročistili jsme oblast sadu, kde bude na jaře vysázeno posledních 15 stromků. Odstranili jsme část již vzrostlých stromů, aby si dřeviny vzájemně nestínily a spálili jsme nahromaděné větve. Zabezpečili a ořezali jsme stojící suchá torza starých třešní. Symbolicky jsme se

i s celou třešňovkou rozloučili při Uspávání broučků, kdy jsme je i celou třešňovkou za svitu lampionových světýlek uložili k zimnímu spánku. Těšíme se opět na jaře na další společné setkávání.

Zabydli jsme se na Smíchově a prozkoumáváme každý den rozmanité okolí školky. Rozárka je tu pro děti od 2 do 7 let. Využíváme prvky programu Začít spolu, jsme hodně venku za každého počasí, zdravě jíme a nezapomínáme na respekt k sobě navzájem i přírodě. Chcete se podívat, jak to u nás funguje a prohlédnout si naše nové prostory? Rádi vám vše ukážeme, kontakt: Eva Sůrová, tel.: 777 123 690.

Více o školkách, třešňovce, lektorských programech i akcích pro veřejnost najdete na www.podhoubi.cz.

Pěší dny na pražských školách

Chůze je dnes ve světě podporována mnohými organizacemi, v mnoha rovinách a z mnoha důvodů. Ze zdravotních důvodů ji na mezinárodní úrovni propaguje Světová zdravotnická organizace (World Health Organization). Evropská města přetížená automobilovou dopravou organizují Den bez aut, kdy se z rušných dopravních tepen stávají dočasně pěší zóny. Ve Spojených státech se zase pro změnu v květnu vyhlásují Pěší dny do škol. Mezi státy, které se snaží cílevědomě přivést lidi do pohybu chůzí, patří vedle USA, Německa i Rakouska také Kanada, Austrálie nebo Velká Británie, kde v říjnu oslavují Mezinárodní měsíc chůze. Projekty, během kterých se z komunikací ucpaných auty znovu stávají pěší korza, rostou dnes po světě jako houby po dešti. U nás však asi dosud

pršelo málo. Pražské matky se proto letos na podzim rozhodly vyzkoušet pěší dny s dětmi na školách v rámci svého dlouhodobého projektu Bezpečné cesty do školy (BCŠ).

Akce na podporu dopravy bez aut pořádaly v rámci Evropského týdne mobility koncem září tři ze čtyř škol zapojených do letošního ročníku projektu BCŠ. V ZŠ Koloděje odvázně vyhlásili podporu udržitelné mobility na celý týden. Děti se snažily všechny společně dosáhnout celoškolského rekordu – který den jich do školy pěšky, na kole nebo koloběžce přijde či přijede nejvíce. Nejúspěšnější na konec byla středa, kdy se bez auta do školy dopravily téměř dvě třetiny dětí. Na ZŠ Barrandov II se připojili ke Dni bez aut a vyhlásili pěší den. Barrandovská škola není na rozdíl od kolodějské žádný drobeček. Chodí sem přes 800 dětí, ráno je tak v okolních ulicích opravdu rušno. Díky iniciativě školy i místního rodičovského sdružení V Remízku se ve čtvrtek 22. 9. podařilo snížit počet aut před školou. Největší úspěšnost byla u větších dětí – ve všech šestých třídách a jedné čtvrté nepřišel autem nikdo. Celkově tento den přijelo ke škole o 70 % méně aut dovážejících děti z druhého stupně a o 40 % se podařilo snížit počet aut u dětí z nižších tříd. Viz <http://www.prazskematky.cz/aktuality/pesi-dny-na-zs-barrandov-dopadlo-to-vyborne/>.

Foto: Michael Kowalczyk / Flickr. Licence: CC BY-SA.

Pěší den vyhlásili také na ZŠ Tusarova, kde projekt BCŠ probíhá za finančního přispění MČ Prahy 7. Děti před školou přivítal místostarosta Prahy 7 Ondřej Mirovský a každý školák, který přišel pěšky, dostal k snídani koláč. Akce měla u dětí kladný ohlas, po svých ten den dorazila většina dětí, dva bráškové z prvního stupně přišli do Tusarovy ulice dokonce pěšky sami až od Výstaviště, což obnáší zhruba 2 km. Viz <http://www.prazskematky.cz/aktuality/pesi-den-v-zs-tusarova/>.

Učebnice pro páťáky se klube z Lesa

Děti potřebují pohyb, hru, záhady, kontakt s opravdovým životem a učení se vlastním prožitkem. V programu Les ve škole vzdělávacího centra TEREZA vytváříme kvalitní vzdělávací materiály a motivujeme učitele, aby byli s dětmi venku, v přírodě. Látku, kterou většina z nás probírala jen z učebnic a nudných výkladů, mají děti možnost zažít přímo v přírodě, v dobrodružných příbězích a objevech.

Nyní vám můžeme představit první grafické návrhy nové učebnice pro páťáky, na které právě v programu Les ve škole pilně pracujeme. Tématem jsou podoby lesa a jeho obyvatel v různých podnebích. Touto učebnicí

uzavřeme celý cyklus materiálů pro první stupeň základní školy.

Název nové lesní učebnice je poetický – Pod nebem Země. Ročním plánem, tak jako v ostatních učebnicích, děti a pedagogy opět provází šestice žáků lesní třídy. Děti se pouštivým způsobem dozvědí, že planeta Země je v neustálé proměně a život je úplně ve všem a všude. Na Zemi jsou různá podnebí, která si lidé uměle rozdělili do pásů, ale celé je to mnohem složitější. Největší roli v tom hraje Slunce a způsob, jakým kolem něj Země obíhá. Organismy se rozdílným klimatickým podmínkám přizpůsobují, adaptují se. Tento děj je nekonečný a někdo tomu říká evoluce.

Příroda je úžasně pestrá a i v „obyčejném“ českém lese lze najít mnoho podob prostředí. Je super cestovat krajinou, ať už blízkou či vzdálenou, všude je co objevovat.

„V učebnici si neklademe za cíl probrat všechny varianty podnebných pásů a biotopů. Chceme ukázat rozmanitost na několika příkladech. Chceme podnítit zvědavost a chuť pátrat dál,“ říká o nové metodice vedoucí programu Les ve škole Jan Froněk. „Chceme, aby výuka bavila děti i pedagogy, kteří je programem budou provázet,“ doplňuje.

Novou učebnici pro pátou třídu bychom rádi školám představili už počátkem příštího

školního roku. Ještě předtím ale projde testováním na deseti vybraných školách z celé České republiky.

Projekty Lesa ve škole jsou podporovány Magistrátem Hlavního města Prahy, Ministerstvem zemědělství a Ministerstvem životního prostředí.

Učíte a chtěli byste s dětmi být víc venku? Zapojte se do našeho programu www.les-veskole.cz.

JMENUJU
SE HANKA. V NAŠÍ TŘÍDĚ
JSEM TROCHU ZA ŠPRTA, ALE JSME DOBRÁ
PARTA. MÁM RÁDA VŠECHNO PĚKNĚ SPLNĚNÉ, NEMUSÍM
SI PAK DĚLAT NERVY, ŽE NĚCO DOHÁNÍM NA POSLEDNÍ CHVÍLI.
V NAŠÍ TŘÍDĚ JE KAŽDÝ JINÝ A SHODLI JSME SE, ŽE JE Fajn MÍT
V TÝMU NĚKoho, KDO JE PEČLIVKA. RADEK TO NĚKDY TĚŽCE NEBE
A ŘÍKÁ, ŽE HO BUZERUJU, ALE NĚMYSLI TO ZLE. NIKA RÁDA DĚLÁ VŠECHNO
PO SVĚM, TO MĚ ZAS PŘESNÁ ZADÁNÍ VYHOVUJÍ. LÍBÍ SE MI, ŽE SE
U NÁS PRAVIDELNĚ STŘÍDAJÍ ROČNÍ OBDOBÍ. KAŽDÉ JE NĚCÍM
KRÁSNÉ A NEJVÍC SI UŽÍVÁM TY PŘECHODY, KDY SE NAJEDNOU
ZMĚNÍ VZDUCH. TAKY MÁM RÁDA VŠECHNY TY
RÚZNÉ SVÁTKY A TRADICE.

NAZDÁREK, JÁ JSEM RADEK. DÁ SE ŘÍCT, ŽE NAŠÍ
TŘÍDU ROZHEJBÁVÁM. NECHÁPU, JAK VŠICHNI
VYDRŽEJ TAK DLOUHO SEDĚT. NORMÁLNÍ HODINY
JSOU PRO MĚ K NEVYDRŽENÍ. RADŠÍ VYRÁŽÍM VEN,
KDE SE POŘÁD NĚCO DĚJE. TAKY MÁM PARTÁKA
KOČKU. NO, JMENUJE SE TAK, ALE JE TO PES. TEN SE
NEPTÁ, JESTLI ZROVNA VENKU PRŠÍ, SNĚŽÍ NEBO
SVÍTÍ SLUNÍČKO, POTŘEBUJE NA PROCHÁZKU KAŽDEJ
DEN A JÁ JSEM RÁD. V ZIMĚ SPOLU STOPUJEME
ZVÍŘATA, S KLUKAMA JSME POSTAVILI NĚCO JAKO
IGLU A ROZDĚLALI V NĚM OHEŇ. TAKY MILUJU LETNÍ
BOURKY. PROSTĚ, KDYŽ JE TO V PŘÍRODĚ AKCÍ.

AHOJ, IGOR. MÁM RÁD, KDYŽ VĚCI DÁVÁJÍ SMYSL A LOGIKU.
POŘÁD MĚ NĚCO NAPADÁ A HROZNĚ MĚ BAVÍ TO V HLAVĚ
ŘEŠIT. MÍT TAK MOŽNOST DISKUTOVAT S NĚKÝM, KDO JE
ODBORNÍK A VĚCI ROZUMÍ, OBČAS MÁM KVŮLI TOMU PROBLÉM
S UČITELI, PROTOŽE MI JEJICH VÝKLADY NESEDÍ. ZBYTEČNĚ SI
TO BEROU OSOBNĚ, A JÁ TOMU PŘITOM JENOM CHCI PŘÍÚT NA
KLOUB. VĚDCI PRŮ ZJISTILI, ŽE SE MĚNÍ KLIMA CELÉ PLANETY.
VRTÁ MI HLAVOU, JAK TO CELÝ FUNGUJE.
JINAK NAŠE TŘÍDA JE CELKEM DOBRÁ. PŘI SPOLEČNÝ PRÁCI
SE NĚKDY HÁDÁME S NIKOU A HANKA MĚ MUSÍ HLÍDAT, ABYCH
ASPOŇ JEDEN NÁPAD DOTÁHL DO KONCE, ALE JE TO Fajn.

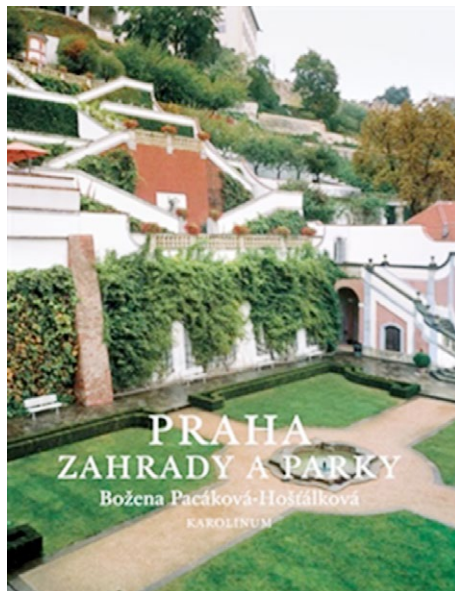

Praha – zahrady a parky

Božena Pacáková-Hošťálková

Karolinum, Praha 2016, 320 s.

Pevnou součástí tisíciletého vývoje české metropole je rovněž formování pražských zahrad a parků – palácových, hradních, klášterních, soukromých i veřejných. Ucelenou představu o procesu jejich zakládání a proměn v historických a slohových souvislostech autorka brilantně načrtává a objasňuje i s pomocí nových poznatků z jejich historie ve vstupní části knihy. Ve druhé části pak věnuje pozornost jednotlivým zahradám nebo parkům. Pro vystižení souvztáhnosti s daným územím je prezentuje ve skupinách odpovídajících určité lokalitě, která je uvedena celkovou charakteristikou. S reprezentativními fotografiemi a historickými dokumentačními obrázky knihu dotváří výklad odborných pojmů, přehled dřevin, rejstřík osobností a lokalizace, u vybraných historických zahrad autorka předkládá i vysvětlení jejich specifických prostorových vazeb.

Školní zahrady a legislativa

Nadace Proměny Karla Komárka

Volně dostupný praktický rádce pro obnovu a provoz školní zahrady nebo hřiště je určen především ředitelům a zřizovatelům mateřských a základních škol, učitelům, ale třeba i zvědavým rodičům. Pokud plánujete úpravy školní zahrady, aby vám lépe sloužila ve výchovně vzdělávacím procesu, poradíme se základními kroky a doporučíme koho přizvat ke spolupráci. Brožurka se věnuje i často diskutovaným otázkám spojeným s hygienou a certifikací, uvádí příklad, vyvrací mýty.

Ke stažení na www.promenyproskoly.cz.

Netopýří chmýří

Veronika Komorousová

Ilustrovala Martina Iblová

NAVA, Nakladatelská a vydavatelská agentura,
Praha 2016, 168 s.

Kniha obsahuje 12 příběhů na pokračování a je určená pro děti ve věku 4 až 6 let. Každá kapitola je doplněna pracovním listem s tvořivými činnostmi a úkoly do přírody. Součástí knihy jsou i zajímavosti ze světa skutečných netopýřů.

Inspirace pro jednotlivé příběhy byla čerpána ze skutečného života dětí. Příběhy zasazené do lákavého světa tmy a nočních tvorů, jsou ve skutečnosti příběhy o běžných dětských starostech a radostech. Čtení knihy tak může pomoci dětem lépe pracovat se svými obavami a pochopit je. Prostřednictvím tzv. Netopýřího moudření, které je vloženo za každým příběhem, se čtenáři navíc dozvědí důležité informace o způsobu života skutečných netopýřů, jejich ohrožení a možnostech ochrany. Publikaci lze proto dobře využít i v rámci ekologické výchovy předškolních dětí.

Knihu lze objednat na webových stránkách netopyr-venda.webnode.cz.

KALENDÁŘ AKCÍ

Vánoční výstava betlémů v barokních stájích

22. prosince (čtvrtek) – 31. prosince (sobota)

Tradiční setkání s vánoční atmosférou, kterou navodí výstava betlémů v krásném prostoru barokních stájí. Betlémy jsou vyrobeny z různých materiálů – perník, dřevo, papír, korálky, šustí. Otevřeno denně od 13.00 do 17.00, na Štědrý den od 11.00 do 15.00.

Vstupné: dospělí 50 Kč,

děti a děti od 4 let 30 Kč

Místo: Praha. SEV Toulcův dvůr,

Kubatova 1/32, Praha 10, Infocentrum

Pořádá: Toulcův dvůr, z.s., www.toulcuvdvor.cz

Halina Holá, e-mail: info@toulcuvdvor.cz,
tel.: 272 660 500

Více viz: www.toulcuvdvor.cz/vystava-betlemu...

Adopce vánoční jedličky

23. prosince 2016 (pátek) 17.00

Na Infocentru Toulcova dvora lze od soboty 26. 11. do vyprodání zásob zakoupit sazenici jedle bělokoré v květináči, kterou bude moci její majitel vysadit na vybranou lokalitu v pražských lesích a tím zvýšit jejich biodiverzitu.

Místo: Praha. SEV Toulcův dvůr,

Kubatova 1/32, Praha 10, Infocentrum

Pořádá: Toulcův dvůr, z.s., www.toulcuvdvor.cz

Halina Holá, e-mail: info@toulcuvdvor.cz,
tel.: 272 660 500

Více viz: [www.toulcuvdvor.cz/\(1\)...](http://www.toulcuvdvor.cz/(1)...)

[www.toulcuvdvor.cz/\(2\)...](http://www.toulcuvdvor.cz/(2)...)

Vánoční sbírka brýlí

do 30. prosince (pátek)

Vyhlášíme sbírku použitých brýlí dioptrických, ale i slunečních, dětských či pro dospělé, která poputuje ve spolupráci s Refrakčním centrem

Praha, s. r. o. do rozvojových či přírodních katastrofou zasažených zemí. Sběrné místo brýlí je na Informačním centru (dle otevírací doby) či u Zdravé jídelny (na chodbě vedle dveří jídelny, napravo na okně).

Místo: Praha. Toulcův Dvůr, Kubatova 1/32

Pořádá: Středisko ekologické výchovy Hl. m. Prahy,
Toulcův dvůr

Od věku sloužím člověku

do 31. prosince 2016 (sobota)

Obaly jsou všude kolem nás a bez nich bychom si těžko dokázali představit normální život.

Obaly chrání potraviny před zkažením, umožňují snadnější transport, chrání obsah výrobku před nežádoucími škůdci, umožňují nám potraviny konzumovat a mnoho dalších funkcí.

Místo: Praha. Národní zemědělské muzeum,
Kostelní 1300/44

Více viz: <http://www.nzm.cz/vystavy/?id=303>

Laboratoř ticha

do 31. prosince 2016 (sobota)

Laboratoř ticha – audiovizuální instalace z českého pavilonu Světové výstavy EXPO 2015. Jde o multidimenzionální projekt (realizátor Full Capacity, s. r. o.), který představuje živý les vsazený do futuristické laboratoře.

Místo: Praha. Národní zemědělské muzeum,
Kostelní 1300/44

Pořádá: Národní zemědělské muzeum,
www.nzm.cz

Více viz: <http://nzm.cz/nzm-praha/laborator-ticha/>

„recykLES“ – příběhy lesních světů

do 31. prosince 2016 (sobota)

Umělecký spolek „mamapapa“ otevřel pro veřejnost pokračování úspěšné série zážitkových výstav s lesní tematikou. Návštěvníci prožijí cestu lesními světy, uprostřed za(s)taveného času se malým lesním rokem dostanou k jádru a základu všech lesů.

Místo: Praha. Národní zemědělské muzeum,
Kostelní 1300/44

Pořádá: Národní zemědělské muzeum,
www.nzm.cz

Více viz: nzm.cz/nzm-praha/recykles-pribehy-les...

Vánoční miniatury

do 1. ledna 2017 (neděle)

Zveme vás na tradiční vánoční výstavu Vánoční miniatury, kterou pořádá Botanická zahrada Přírodovědecké fakulty UK. Trojská botanická zahrada je jejím partnerem.

Místo: Praha. Botanická zahrada Přírodovědecké fakulty UK – Výstavní skleník,
Na Slupi 16

Pořádá: Ústav pro životní prostředí PŘF UK

Více viz: www.botanicka.cz/hlavni-stranka/aktu...

Fotografická výstava – Fotofata

do 8. ledna 2017 (neděle) 16.00

Fotografický projekt Fotofata zaměřený na amatérské fotografie vyvrcholí výstavou jejich nejlepších snímků. Projekt proběhl ve spolupráci Botanické zahrady hl. města Prahy v Troji s novinářem a fotografem Topim Pigulou.

Místo: Praha. Botanická zahrada hl. m. Prahy,
Nádvorní 134

Pořádá: Botanická zahrada hl. m. Prahy,
www.botanicka.cz

Více viz: www.botanicka.cz/hlavni-stranka/aktu...

S Deníkem do divočiny

do 28. února 2017 (úterý)

JDĚTE VENA, osvětový program vzdělávacího centra TEREZA, spustil s prvním březnovým dnem kampaň Deník do divočiny, která motivuje rodiny k častějšímu pobytu venku v přírodě.

Místo: Praha. Haštalská 17

Pořádá: TEREZA

Více viz: jdeteven.cz/detail/cz/denik-do-divociny
www.facebook.com/jdeteven.cz

Lesníček – každý den venku**12. prosince 2016 (pondělí) 08.30****— 16. prosince 2016 (pátek) 15.00**

Lesníček je určen pro děti od 2,5 roku do 7 let.

Sídíme v marigotce v přírodním areálu Toulcova dvora. Každý den venku stojí za to. Učíme se hravě, inspirujeme se měnící se přírodou, tvoříme z jejich darů, rozvíjíme svoje schopnosti, respekt k sobě i k druhým. Máme otevřeno od 8.30 do 15.00 hod.

Místo: Praha. Toulcův Dvůr, Kubatova 1/32

Pořádá: Středisko ekologické výchovy Hl. m. Prahy
Toulcův dvůr, www.toulcuvdvur.czVíce viz: www.toulcuvdvur.cz/index...**Vánoční hra****14. prosince 2016 (středa) 15.00–18.00**

Tvořivé dílny a přírodovědná stanoviště s vánoční tematikou. Setkání se zvířaty, vánoční dobroty a čaj. Vstupné 20 Kč.

Místo: Praha. Stanice přírodovědců Domu dětí a mládeže hl. m. Prahy, Drtinova 1a

Pořádá: Stanice přírodovědců Domu dětí a mládeže hl. m. Prahy, www.priroda.ddmp Praha.czVíce viz: www.ddmp Praha.cz/stanice-prirodove...**Vánoční putování****16. prosince 2016 (pátek) 09.30–11.30****18. prosince 2016 (neděle) 16.00–18.00****19. prosince 2016 (pondělí) 09.30–11.30**

Na děti čekají 3 vánoční dílničky. Pak si společně zazpívání koledy a povíme si příběh o narození Ježíška. Následně se vydáme na cestu do areálu po hvězdičkách. Na každé hvězdičce nás bude čekat úkol a na závěr možná uvidíme i malého Ježíška.

Místo: Praha. Toulcův Dvůr, Kubatova 1/32

Pořádá: Středisko ekologické výchovy Hl. m. Prahy
Toulcův dvůr, www.toulcuvdvur.czVíce viz: www.toulcuvdvur.cz/index...**Zvířátkové vánoce****18. prosince 2016 (neděle) 14.00–16.00**

Před svátky nasajte vánoční atmosféru v zookoutku v Malé Chuchli. Na poslední adventní neděli připravili lesníci zvířátkové vánoce, kdy můžete donést místním zvířecím obyvatelům nějaký chutný vánoční dárek.

Místo: Praha. Zookoutek Malá Chuchle

Pořádá: Lesy hl. m. Prahy, www.lesypraha.cz,
e-mail: fiserova@lesy-praha.cz
tel.: 775 018 624**Vánoce se zvířátky****24. prosince 2016 (sobota) 10.00–13.00**

Již tradičně si dovoluujeme pozvat přátele Stanice přírodovědců na společné setkání. Stejně jako v minulých letech uvítáme návštěvníky ve skleníku, kde na všechny čeká vánoční výzdoba, teplý čaj a pro děti i malý dárek.

Místo: Praha. Stanice přírodovědců Domu dětí a mládeže hl. m. Prahy, Drtinova 1a

Pořádá: Stanice přírodovědců Domu dětí a mládeže hl. m. Prahy, www.priroda.ddmp Praha.czVíce viz: www.ddmp Praha.cz/stanice-prirodo...**Velké pěstování na malém prostoru****12. ledna 2017 (čtvrtek) — 15. ledna 2017 (neděle)**

Kurz permakulturního designu pro městské a příměstské samozásobitele – IPC (úvod do permakultury) a základy designu Čtyřdenní (čtvrtek až neděle) kurz základů permakultury a jejího využití při zakládání malých městských a příměstských zahrádek, metody pěstování na malých plochách.

Místo: Praha. Stanice přírodovědců Domu dětí a mládeže hl. m. Prahy, Drtinova 1a

Pořádá: Permakultura (CS),
www.permakulturacs.cz
Eva Hauserová
e-mail: courses@permakulturacs.cz
tel.: 737 537 393**Úplný kurz permakultury (PDC)****20. ledna 2017 (pátek) — 22. ledna 2017 (neděle)**
80+hodinový, mezinárodně uznávaný kurz nabízí hlubší seznámení s metodami permakulturního designu a s jejich aplikacemi v praxi. Má formát pěti víkendů ve Stanici přírodovědců v Praze 5, Drtinova ul., v blízkosti stanice metra B Anděl.

Místo: Praha. Stanice přírodovědců Domu dětí a mládeže hl. m. Prahy, Drtinova 1a

Pořádá: Permakultura (CS),
www.permakulturacs.cz
Eva Hauserová
e-mail: courses@permakulturacs.cz
tel.: 737 537 393**Kalendář akcí v oblasti ŽP a EVVO v Praze s mapovým výstupem**

Hlavní město Praha zajišťuje od roku 2013 provoz kalendáře akcí v ŽP a EVVO pořádaných na území města, který je zájemcům k dispozici na Portálu životního prostředí hl. m. Prahy, a to v textové i mapové verzi.

http://portalzp.praha.eu/kalendar_akci

Vybrané pražské projekty a aktivity v oblasti EVO

Exkurze do komunitních zahrad
portalzp.praha.eu/evvo

V roce 2016 spustilo hlavní město Praha pilotní projekt „Exkurze do komunitních zahrad a rodinných farem v Praze a okolí pro žáky škol hl. m. Prahy“, v rámci kterého mohli žáci II. stupně základních škol a studenti nižších ročníků víceletých gymnázií v Praze navštívit vybrané hospodářské lokality, zahrnující komunitní zahrady, potravinově využívané školní zahrady, rodinné farmy,

komunitní kompostárny, městské včelíny a městské extenzivní sady s původními českými odrůdami.

Protože byl v roce 2016 o projekt velký zájem, bude v roce 2017 rozšířen o I. stupeň základních škol a o rodiny s dětmi.

Smyslem projektu je vzbudit u žáků, studentů a rodin s dětmi zájem o lokální potraviny a posílit jejich motivaci k částečnému samozásobitelství v případě sezónního ovoce a zeleniny. V prvním roce fungování tohoto projektu se realizovalo 55 exkurzí do 18 vybraných lokalit.

Komunitou podporované zemědělství (KPZ)

www.kpzinfo.cz

Komunitou podporované zemědělství (KPZ) je systém založený na vzájemném vztahu mezi spotřebiteli a producenty potravin, kteří společně sdílejí bohatství úrody i riziko neúrody.

Mezi hlavní cíle KPZ patří místní produkce a spotřeba potravin, podpora šetrného hospodaření v krajině, spolupráce mezi lidmi a pěstování vztahu k jídlu.

PRINCIPY KPZ

PARTNERSTVÍ:
stvrzeno smlouvou mezi podniky a producenty; je spojeno se závazkem po určitou dobu dodávat a odebírat produkty – obvykle od několika měsíců až po několik let.

SOLIDARITA:
KPZky jsou založeny na vzájemné podpoře producentů a podniků (spotřebitelů). To znamená především: sdílení jak rizik, tak přínosů produkce potravin; platbu spravedlivé ceny předem na zajištění finanční stability drobného hospodářství.

LOKÁLNOST:
Systémy KPZ souvisejí se snahou podporovat princip lokálních ekonomik. Komunita podporuje vznik a rozvoj zemědělců v blízkosti okolí.

EKOLOGIE:
Do systému KPZ jsou zapojeni zejména zemědělci hospodáři etické: respektující životní prostředí, přírodní a kulturní dědictví a zdraví lidí.

KPZ je založeno na partnerství, které je často formálně stvrženo smlouvou mezi podílíky a producenty.

Systémy KPZ souvisí se snahou podporovat princip lokálních ekonomik. Komunita spotřebitelů, která je podporuje, by měla být z blízkého okolí.

Členství v komunitou podporovaném zemědělství vychází ze snahy spotřebitelů mít možnost v budoucnu ovlivňovat nabídku potravin.

akcí v ŽP a EVVO, kde najdou řadu zajímavých podnětů a akcí pro svoji činnost v MŠ a nemalý zájem byl i o připravovanou mapu V Praze za přírodou nebo o nabídku ekologických výukových programů a dlouhodobých vzdělávacích projektů pro školy.

Přínosem byla také informace zástupce kolektivních systémů Asekol, Ekolamp, Elektrowin a Ecobat o zpětném odběru a recyklaci elektroodpadu a představení zajímavého školního vzdělávacího programu Recyklohraní, aneb Uklidme si svět, do kterého je řada MŠ již zapojena. Užitečná pro ně byla i rada, jak postupovat při zavádění třídění odpadů v MŠ, seznámení s novými projekty, informační kampaní a dalšími aktivitami města v oblasti nakládání s odpady v hl. m. Praze jako např. zavedení sběru kovových obalů nebo nově zavedený sběr použitých rostlinných olejů a tuků na všech 20 sběrných dvorech hl. m. Prahy.

Poskytování informací o životním prostředí v Praze

portalzp.praha.eu/iozip

portalzp.praha.eu/rocenkyczp

Vydání zprávy o životním prostředí v Praze se od verze 2014 zaměřují na podrobné informace v elektronické podobě a rozšíření základních informací pro veřejnost v tištěné verzi s více mapami a dalšími grafickými informacemi. Od začátku roku budou výstupy v inovované podobě k dispozici postupně pro roky 2014 a další roky.

Základními výstupy na internetu jsou v současnosti Portál životního prostředí

Vzdělávání pedagogů

Odborné semináře určené pedagogům pražských MŠ a SŠ pořádá hl. m. Praha od r. 2007. Cílem seminářů je zvyšovat odbornou úroveň pedagogických pracovníků v oblasti informací o ŽP a ekologické výchovy.

V listopadu 2016 proběhla série odborných přednášek s tematikou „Odpady a EVVO v hl. m. Praze“ za účasti 77 pedagogů z 69 mateřských škol v Praze. Pedagogové byli seznámeni s projekty a aktivitami v oblasti environmentální výchovy se zaměřením na školy, které připravuje hl. m. Praha ve spolupráci s řadou organizací, společností a firem. Byli informováni o novinkách v oblasti EVVO. V rámci informací o Portálu životního prostředí HMP je zaujala sekce Kalendář

zprovozněný v roce 2015 a Atlas životního prostředí. K dispozici je uživatelům i řada dalších webových stránek a internetových aplikací (např. stránky Pražská příroda, Praha zelená, Kalendář akcí v ŽP a EVVO aj., v přípravě je aplikace k prezentování podrobných údajů o nakládání s komunálním odpadem v Praze).

V Praze za přírodou

portalzp.praha.eu/zaprirodou

Hlavní město Praha souběžně s projekty a aktivitami v oblasti praktické ochrany a péče o životní prostředí a přírodu v Praze realizuje také rozsáhlé množství informačních a osvětových aktivit, které jsou dílem zaměřeny na zpracování a poskytování informací o možnostech trávení volného času v pražské přírodě. Informace jsou veřejnosti k dispozici jak v podobě tištěných informačních materiálů a publikací, tak i na internetových stránkách města.

K již dříve distribuovaným sadám informačních materiálů budou pro zájemce od začátku roku 2017 nově k dispozici mapa V Praze za přírodou, shrnující úvodní infomateriál téhož názvu a návazně také pořadač V Praze za přírodou a pro přírodu.

Na východě Prahy se vysazuje nový les Robotka

Hlavní město v poslední době rozšiřuje plochy veřejné zeleně, především ve východní části Prahy, kde byl až dosud zelených ploch nedostatek. V současné době je již plně v běhu například výsadba nového lesa s místním názvem Robotka mezi Dubčí a Běchovicemi.

Ještě v září tu bylo řepkové pole, z přírodního a krajinářského pohledu nijak zajímavé. V těchto dnech se na něm vysazují desítky tisíc nových stromků jako základ budoucího lesa.

Aby bylo možné se na plochu vůbec dostat, byla zde také vybudována zcela nová mlato-vá cesta v délce téměř 1 500 metrů. Na jaře příštího roku zde budou založeny rozsáhlé luční porosty, které spolu se solitérními stro-my budou dotvářet celý přírodní areál.

Na plochu přímo navazují Litožnické ryb-níky a les Litožnice, tvořící základ přírodní památky. Dohromady plocha tohoto přírod-ně zajímavého území se blíží svou velikostí

nejznámějšímu a největšímu parku – Králov-ské oboře Stromovka.

„Jsem ráda, že se nám daří zakládat nové zelené plochy a chceme v tom pokračovat i v příštích letech. Po dvou desetiletích totiž skončil pronájem zemědělských ploch patřící hlavněmu městu a tak je nyní můžeme využít právě pro tyto nové plochy zeleně,“ sdělila radní hl. m. Prahy Jana Plamínková.

V roce 2017 bude v prostoru mezi Běchovi-cemi a Koloději založen další rozsáhlý pro-jekt přírodní zeleně, les V Panenkách. Půjde svou velikostí o druhý největší projekt ze-leně, zakládané po roce 1989. První místo si ponechává lesopark Letňany z roku 2008. Celkem bude jen v rámci dvou uvedených projektů vysazeno více než 220 000 nových stromků na ploše 13x větší než Václavské náměstí.

Další projekty nové krajinné zeleně se při-pravují i v dalších částech Prahy, ty největší z nich v Satalicích a v Kunraticích. Dlouho-dobým cílem je zajistit dostatek veřejně při-stupné zeleně pro všechny obyvatele Prahy v rozumné docházkové vzdálenosti. Záro-veň je výsadba zeleně také prostředkem ke zmírnění dopadů klimatických změn, přispí-vá ke zvýšení ekologické stability a přírodní hodnoty krajiny, což v podmínkách stále se rozšiřující zástavby rozhodně nelze opome-nout.

Kopec Žvahov.
Foto: [Marketa](#) / [Flickr](#). Licence: [CC BY-SA](#).